

Székkutasi Líbor Ilona Óvoda
Székkutas, Murgács Kálmán utca 20.
OM: 202357

A SZÉKKUTASI LÍBOR ILONA ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: a Székkutasi Líbor Ilona Óvoda nevelőtestülete

2019.

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Bevezető	3
II.	Az óvoda adatai	3
III.	Az intézmény bemutatása	4
IV.	Az óvodai nevelés célja	5
V.	Intézményi jövőkép - Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép.....	5
VI.	Az óvodai élet megszervezésének elvei	8
	1. Személyi feltételek	8
	2. Tárgyi feltételek	9
	3. Az óvodai élet megszervezése	10
VII.	Az óvodai nevelés feladatai	15
	1. Az egészséges életmód alakítása, egészségnevelési program	15
	2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	19
	3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
VIII.	Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	23
	1. Játék	23
	2. Verselés, mesélés	27
	3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	29
	4. Rajzolás, mintázás, kézi munka	31
	5. Mozgás	34
	6. Külső világ tevékeny megismerése – Környezeti nevelési program	37
	7. Munka jellegű tevékenységek	41
	8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	43
IX.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	45
X.	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	47
	1. A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése	47
	2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése ..	52
	3. Tehetség gondozás	53
XI.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	56
XII.	Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	58
XIII.	Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	58
XIV.	Óvodánk kapcsolatrendszere	60
XV.	Törvényi háttér	66
XVI.	Záró rendelkezések	66
XVII.	Legitimációs záradék	67
	Melléklet – A gyermeki fejlődést nyomon követő dokumentáció	68

I. BEVEZETŐ

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A mi feladatunk az, hogy minden gyermekek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.

Pedagógiai programunkkal, meglévő személyi, és tárgyi feltételekkel biztosítjuk a gyermekek fejlődését.

Helyi pedagógiai programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján, azzal összhangban készült.

II. AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Székkutasi Líbor Ilona Óvoda

Rövidített neve: Líbor Ilona Óvoda

Az óvoda OM azonosítója: 202357

Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

6821 Székkutas, Murgács Kálmán utca 20.

Telefon: 30/278-01-71

e-mail: ovoda@szekktutas.hu

Az alapító szerv neve és címe:

Székkutas Községi Önkormányzat

6821 Székkutas, Béke u. 2.

Alapítás dátuma: 2013.01.01.

A fenntartó neve és címe:

Székkutas Községi Önkormányzat

6821 Székkutas, Béke u. 2.

Irányító szerv neve és címe:

Székkutas Község Önkormányzat Képviselő-testülete

6821 Székkutas, Béke u. 2.

Alaptevékenység:

- 851020 óvodai nevelés

Az óvodai nevelés mellett intézményünk ellátja az alapító okiratban megnevezett, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatait is.

Kormányzati funkciók:

- 091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
- 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

Maximálisan felvehető gyermeklétszám: 75 fő

Csoportonkénti maximum létszám: 25 fő

Az óvodai csoportok száma: 3

A csoportok összetételének jellemzője: a mindenkori igényekhez és a korcsoportonkénti gyermeklétszámhoz igazodóan homogén, illetve heterogén összetételű.

III. AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

- Településünk első óvodája 1947-ben épült az ún. ONCSA lakásépítési akció keretében. Az egy csoportos óvoda konyhával és raktárral is rendelkezett.
- 1971-ben már két csoporttal működött óvodánk.
- Az épület az 1975-ös bővítés és felújítás után nyerte el jelenlegi méretét, így 100 férőhelyes, négy csoportos lett.
- Az 1980-as évek végén megszűnt a helyi főzés. Az étkezést külső konyha biztosítja.
- Az ezredforduló után községünkben is jelentősen lecsökkent a születések száma. Ennek következtében 2006-tól három, 2011-től már csak két csoporttal működött óvodánk. Ezáltal lehetőségünk lett tornaszoba kialakítására.
- 2013. január elsejétől viseli intézményünk Líbor Ilona, az első óvónőnk nevét.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA

Célunk:

- Óvodai nevelésünk célja, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, az emberi és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- A gyermekek életre, iskolára való felkészítése. Sok pozitív élményt szerezzve szellemileg, fizikailag feltöltve kezdhessék az iskolát.
- Óvó-védő, biztonságos, nyugodt, gyermekszerető, derűs légkör biztosítása.
- Lehetőséget biztosítani a gyermekeknek arra, hogy önmaguk értékeit felismerhessék, hogy saját lehetőségeikhez képest megfelelően (a lehető legjobban) fejlődhessenek.
- Céljainkat a szülőkkel történő pozitív együttműködéssel kívánjuk elérni.

V. INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉP - GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

Óvodánk jövőképét az intézmény nevelőtestületével együttműködve, eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzéseken és az önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram és a helyi Pedagógiai program elvárásainak, segítsék elő a magas színvonalú szakmai munkavégzést, intézményi működést. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, a folyamatban lévő és várható társadalmi változásoknak, a korszerűbb biztonságosabb működéshez állandó fejlesztésekre van szükség. A kihívásoknak csakis együtt, erőforrásaink optimális mozgósításával tudunk megfelelni. Intézményünk gyermekközpontú, ahol a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük és a partnerek elvárásainak megfelelő, innovatív, szakmailag jól megalapozott nevelőtestület, alkalmazotti közösség dolgozik.

Gyermekkép

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll, aki mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások.

Sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Intézményünkben folyó óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

Óvodásaink egészséges környezetben, érzelmi biztonságban, változatos tevékenységekben és élményekben gazdag óvodai életben részesülnek, ami hozzájárul az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint eléréséhez, az életre való felkészítés folyamatához.

A gyermek nevelése során szükséges a szabadság és a kööttség egyensúlyának megtalálása. A gyermek érezze a biztonságot, az odafordulást, az érzelmi védettséget, hiszen akit szeretnek, az tud szeretni. Ugyanakkor tisztelje szüleit, az óvodapedagógusokat, dajkát és társait.

Az optimális feltételek megteremtésével a játék és a változatos tevékenységek során biztosított a harmonikus személyiségfejlődés. A sokféle tevékenység folyamatában fejlődik kooperációs és kommunikációs képességük.

Az élő hagyományok ápolása és tiszteletben tartása mellett a természeti környezet megismerését úgy közvetítjük feléjük, hogy a tudatos természetvédelem kialakuljon bennük. A környező világot a művészetek, az esztétikum, a szépségre való rácsodálkozással ismerhetik meg. Érdemes azokat az értékeket részesítenünk előnyben, melyek alkalmassá teszik a gyermeket arra, hogy életüket alkotó módon vezethessék.

Célunk, hogy olyan gyermeket nevelünk, aki:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott egyéniség.
- Saját állapotának és képességeinek megfelelően eléri személyisége optimális szintjét.
- Jó közérzet és egészséges testi, lelki, fizikai állapot jellemzi.

- Legyen érdeklődő, motivált, kitartó, korának megfelelően önálló.
- Meg tudja valósítani elképzeléseit, tolerálja mások megnyilvánulásait.
- Képes legyen önfegyelemre. Alakuljon ki a feladattudata, feladattartása, kötelességtudata.
- Másokkal szemben legyen elfogadó, nyitott, segítőkész, alkalmazkodó.
- Kellő önbizalommal és problémamegoldó képességgel rendelkezzen.
- Érzékenyen reagál a szűkebb és tágabb környezetében végbemenő változásokra, érdeklődve tekint a helyi hagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeire. Fontosnak tartja ezek szeretetét, védelmét.

Óvodakép

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyben az óvoda kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be 2,5-3 életévétől addig, ameddig a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.
- Az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak egymással és a szülőkkel való jó kapcsolatára, együttműködésére építjük az óvodai nevelést.
- Óvodánk biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit a személyi, tárgyi és szakmai feltételek biztosításával.
- Óvodaképünk formálásában fontosnak tartjuk a biztonságos, derűs, nyugalmat adó, bizalmat sugárzó óvodai élet megteremtését, a környezettudatos magatartás kialakítását.
- Segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- A gyermek sokféle tevékenységkínálatból válogatva esélyt kap arra, hogy:
 - önmaga értékeit felismerhesse,
 - saját lehetőségeinek megfelelően fejlődhessen,
 - pozitív élményt szerezve, tanulásra motiváltan, szellemileg feltöltődve, fizikailag megerősödve léphessen át a következő életszakaszba.
- Hangsúlyosnak tartjuk az óvodai nevelés legfontosabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítását.
- Óvodánkat az esélyegyenlőség megteremtésének korai és hatékony színterének tekintjük, mert nyitott, befogadó, elfogadó légkörben egyaránt segíti a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési-tanulási és magatartási problémákkal küzdő, a hátrányos

helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint a kiemelkedő és átlagos képességű gyermekek harmonikus fejlődését, és képességeik kiteljesedését.

Pedagóguskép

- Empatikus, toleráns, kiegyensúlyozott, gyermekszerető, következetes.
- Az egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremt.
- Módszertanilag felkészült, hatékony differenciálási technikákat ismer, és ezeket alkalmazza.
- Tervezőmunkája rendszerszerű, pontos, precíz, tudatos, nyomon követhető, gyermekközpontú.
- A gyermeki tanulást hatékonyan támogatja. Kihhasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket. A gyermekek érdeklődését felkelti, fenntartja. Az információs-kommunikációs eszközöket a lehetőségei szerint alkalmazza.
- Hatékony gyermek-megismerési technikákat alkalmaz. Pedagógiai munkájában, a tervezésben megjelenik az egyéni fejlesztés. Tervszerűen foglalkozik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel.
- Munkájában megjelenik a közösségfejlesztés, esélyegyenlőség megteremtése. Sikeresen alkalmazza a problémamegoldási és konfliktuskezelési módszereket, technikákat.
- A pedagógiai folyamatokat és a gyermekek személyiségfejlődését folyamatosan értékeli, elemzi.
- Együttműködik az óvoda kapcsolatrendszerének tagjaival, szakemberekkel, szülőkkel.
- Pedagógiai munkájában tájékozott, innovatív, pontos, megbízható, felelősségteljes.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek

Az óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplői az óvodapedagógusok, akiknek személyisége, kommunikációja, viselkedése meghatározó, példaértékű a gyermekek számára. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakemberek segítségét vesszük igénybe.

Humánerőforrás

Óvodapedagógusok száma	6 fő
Pedagógiai munkát közvetlenül segítők száma	4 fő
Egészségügyi szolgálat segítő szakemberei	1 fő védőnő 1 fő orvos
Szakszolgálat segítő külső szakemberei	igény szerint (logopédus, fejlesztő pedagógus...)

A nevelőtestület képzettsége

Óvóképző főiskolát végzettek száma	6 fő
Ebből szakvizsgával rendelkezik	Közoktatás vezető: 1 fő

A nevelőmunkát közvetlenül segítők képzettsége

Dajkaképzőt végzettek száma	3 fő
Ebből érettségizettek száma	2 fő
Ebből szakmunkásképzőt végzettek száma	1 fő
Pedagógiai- és családsegítő munkatárs	1 fő
Ebből érettségivel rendelkezik	1 fő

2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda belső-külső környezetét oly módon alakítjuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé tesszük mozgás és játékgigényük kielégítését. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra való figyelemmel helyezük el. Megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvodai munkatársaknak és lehetőséget teremtünk a szülők fogadására. Óvodánk objektív

feltételrendszerének a fejlesztése az intézmény évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a fenntartó a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít. Az óvoda tárgyi fejlesztéséhez pályázatokon való részvétellel, a meglévő eszközök óvásával, javításával és újak készítésével, beszerzésével járulunk hozzá.

3. Az óvodai élet megszervezése

Hetirend, napirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A **hetirend** és **napirend** az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. Az egészséges életritmus, a megszokott tevékenységek sorrendje erősíti a gyermek biztonságérzetét, és segíti az „időben” való tájékozódását.

A napirend és a hetirend elősegíti a folyamatosságok, a rendszerességet a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakításánál szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a dajkákkal.

A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre, és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A tanulási folyamat részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés
- komplex foglalkozások rendszere
- kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A lényeg, hogy a gyermek mindig cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon.

A tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán: szeptember 01. – május 31-ig.

A nyári élet június 01. – augusztus 31-ig tart. A tevékenységek tervezése a gyermeklétszámtól függően összevont csoportban történik.

A napirend megtervezésének elvei:

- Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele.
- A tevékenységek között legfontosabb a szabad játék, amelynek kitüntetett szerepet kell biztosítani.
- Fontos, hogy a napirend biztonságot, támpontot és állandóságot adjon a gyermeknek, hogy segítse a szokásrendszer kialakulását. Ugyanakkor rugalmas és folyamatos legyen, kerülje a felesleges kötöttségeket.
- A napirendbe természetes módon épüljenek be a gondozási, étkezési feladatok, helyi szokások és igények.
- A napirendben az egyes tevékenységek időigénye rugalmasan kezelhető.
- Valljuk, hogy az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magába foglaló időtartamban folyik, ezért az óvodai élet minden percét ugyanolyan fontosnak tekintjük.
- A napirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- A napirend a gyermeki igények és az évszakok váltakozása szerint módosulhat.

Óvodánk napirendjének mintája

6.00 – 8.00	Gyermekek fogadása, játék
8.00 – 11.30	Játék Tízórai Kezdeményezés – foglalkozás. Egyéni fejlesztés. Séta, udvari játék
11.30 – 12.30	Ebéd Előkészületek a pihenéshez
12.30 – 14.30	Pihenés
14.30 – 17.00	Ébredés Uzsonna Játék

A hetirend megtervezésének elvei:

- A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.
- Feladatunk minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirend összeállítása.
- A hetirend összeállításánál arra is figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására, valamint a gondozásra.
- A hetirend kialakítása az óvodapedagógusok feladata.
- Nevelési év közben is módosulhat, befolyásolhatják a gyermeki ötletek, kezdeményezések is.
- Heti tevékenységek:
 - Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatok
 - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - Verselés, mesélés
 - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
 - Mozgás
- A tevékenységeket arányosan osztjuk el a hét napjaira. Minden nap egy tevékenység dominál, de komplexen megjelennek más tevékenységi területek is.
- Minden nap biztosítunk lehetőséget a gyermekeknek a rajzolásra, festésre, mintázásra, kézi munkára, a mindennapos mesehallgatásra, verselésre, mozgásra, levegőzésre.
- A hetirendbe beillesztjük az egyéb, szabadon választható, külső szakemberek által tartott, igény és lehetőségek szerint szervezett tevékenységeket (pl.: református hittan, katolikus hittan, angol), illetve a fejlesztő és logopédiai foglalkozásokat.

Egyéb tevékenységformák:

- bábszínház, színház látogatása vagy vendégszereplése óvodánkban
- kirándulások, látogatások.

Ezeket igyekszünk a nevelési év során lehetőségeink szerint megszervezni, támogatókat szerezni.

Az óvodai nevelés tervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok szolgálják.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Pedagógiai munkáját az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazottak alapján, az éves munkaterv figyelembe vételével hosszabb-rövidebb időszakokra bontva tervezi meg.
- Tervező munkájában a célkitűző, célmegvalósító tevékenység egysége érvényesül, melyhez tudatosan választja meg módszereit, az eszközöket és a szervezési módokat.
- Módszertani, eszközbeli megoldásai változatosak, azokat a pillanatnyi helyzethez rugalmasan alkalmazza.
- A gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeit és tapasztalatait, előzetes tudását, ötleteit, aktuális tevékenységeit beépíti a nevelőmunkába.
- A gyermekek cselekvő aktivitására, tevékenykedésére alapozva a cselekvésbe épített tanulási folyamatot tartja szem előtt, melyben tudatosan, sokszínűen motiválja a gyermekeket.

A nevelőmunka dokumentumai:

- *Felvételi és mulasztási napló*
A gyermekek és az intézmény adatait, a felvétel pontos idejét és a hiányzásokat tartalmazza.
- *Csoportnapló*
Tartalmazza az intézmény és a csoport adatait, a gyermekek statisztikai adatait, napirendet, hetirendet, nevelési, szervezési feladatokat, tervezett programokat, a csoport szokásrendszerének tervezését, értékelését, a tevékenységi formák tartalmi elemeit hetekre lebontva, értékeléseket, látogatásokat, feljegyzéseket.
- *A gyermeki fejlődést nyomon követő dokumentáció*
 - Anamnézis: Az óvodába járás megkezdésekor a szülő tölti ki.

- Beilleszkedés tapasztalatai: Az óvodába lépést követő második hónap végén tölti ki az óvodapedagógus.
- Fejlődési és fejlesztési lap: A gondozás, mozgásfejlettség, érzelmi, akarat, szocializációs képesség, értelmi fejlettség, anyanyelvi képességek, kommunikáció területén követi nyomon a gyermekek fejlődését. Minimum félévente egy alkalommal vezeti az óvodapedagógus. Kiegészül a gyermek fejlődését segítő megállapításokkal, fejlesztendő területekkel, a pedagógusok feladataival a gyermekek fejlesztésével kapcsolatban.
- Egyéni fejlesztési terv (szükség szerint).
- Difer mérés eredményei (középső csoport, nagycsoport).
- Szakértői bizottság határozata, megállapításai.
- Szülők tájékoztatása.
- Egyéb csatolmányok: emberrajz; ház, fa, virág stb. rajza.

Az éves tematikus terv készítésének alapelvei:

- A négy évszak köré tervezzük meg a hetek témáit, kiegészítve az el nem maradható és aktuális témákkal, jeles napokkal, ünnepekkel. Így „irányadó” tevékenység a külső világ tevékeny megismerése.
- Figyelembe vesszük a gyermekcsoport összetételét, életkori sajátosságait, egyéni képességeiket.
- A tematikus tervtől év közben el lehet térni az aktualitások kihasználásával, vagy ha a gyermekcsoport haladása, a gyermekek képességei, fejlettségi üteme ezt indokoltá teszi.

Ünnepek, megemlékezések, rendezvények, jeles napok, hagyományok

- Nemzeti ünnepeinket a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítva, számukra érthető tartalommal, formával, érzelmeikre hatva tesszük emlékezetessé, bensőségessé.
- A jeles napok és hagyományok ápolásával a természeti és társadalmi környezetünk, kultúránk megismertetésére törekszünk.
- A falusi rendezvényekbe óvodánk a lehetőségekhez képest bekapcsolódik.
- Mindezek rendkívüliséget, mozgalmasságot hoznak hétköznapijaink egyhangúságába.

- Lehetőséget nyújtanak a szülőkkel és helyi civil szervezetekkel és egyéb partnerekkel való nyílt párbeszédre és szoros együttműködésre.

Évszak	Ünnepek	Jeles napok	Hagyományaink	Bekapcsolódás a helyi (falusi) rendezvényekbe, ünnepekbe
Ősz	Október 23.	Zene világnapja (okt.1.) Állatok világnapja (okt.4.) Márton nap(nov.11.)	Családi nap Állatok hete Alma – parti	Szüreti mulatság Idősek napja Márton napi felvonulás Jótekonysági bál
Tél	Advent Mikulás Karácsony	Luca nap (dec.13.) Farsang	Mikulás várása Karácsonyi készülődés Farsang - télbúcsúztatás	Adventi gyertyagyújtás Karácsonyi gála Kiszebáb égetés
Tavaszi	Nőnap Március 15. Húsvét Anyák napja Évzáró - ballagás	Víz napja (márc.22.) Föld napja (ápr. 24.) Madarak és fák napja (máj.10.)	Húsvéti készülődés Anyák napi megemlékezés Évzáró - ballagás	Költészet napja Húsvét Pünkösöd Gyermeknap
Nyár	Augusztus 20.		„Nyitva van az ovikapu”	

VII. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. Az egészséges életmód kialakítása, egészségnevelési program

Kiemelt célunknak tekintjük az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel igényének kialakítását, a gyermekek testi fejlődésének elősegítését.

Feladataink:

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A gyermekek egyéni képességei szerinti differenciálás.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Biztosítjuk az egészséges környezetet: napi többszöri szellőztetés, takarítás, fertőtlenítés, balesetmentes környezet (eszközök, tárgyak rendszeres ellenőrzése, selejtezése, veszélyforrások megszüntetése).
- A gyermekbalesetek megelőzése érdekében megtanítjuk a gyermekeket arra, hogy óvja saját és társai épségét, egészségét, sajátítsa el és próbálja alkalmazni az egészségét és biztonságát védő ismereteket. Haladéktalanul jelentse a felnőttnek, ha saját magát, vagy társát veszélyeztető tevékenységet vagy állapotot lát, ha balesetet illetőleg sérülést észlel. Az óvodapedagógus kötelessége, hogy a gyermekek részére egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, azok elsajátításáról meggyőződjön, továbbá, ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenvedett, vagy annak veszélye fenn áll, megtegye a szükséges intézkedéseket.
- Megalapozzuk az egészséges életritmust (napirend, mozgás, pihenés). Biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét, komfortérzetét. Megteremtjük az egészséges személyiségfejlődést eredményező derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott pszicho-szociális légkört.
- Megteremtjük az egészséges életmód (helyes életritmus, egészséges táplálkozás, testápolás, öltözködés, edzés, mindennapos testmozgás, pihenés, alvás, betegségmegelőzés) szokásait, feltételrendszerét, melyek hozzájárulnak a gyermekek testi fejlődésének biztosításához. Megalapozzuk a személyi higiénia iránti igényt.

- Öltözködés: Felhívjuk a gyermekek figyelmét a réteges, időjárásnak megfelelő öltözködés fontosságára, közben fejlesztjük önállóságukat. A szülőket is ösztönözzük, hogy ennek megfelelően biztosítsák gyermekük számára a ruházatot, lábbelit.
- Pihenés: Mesével, friss levegővel a nyugodt pihenés biztosítása.
- Tisztálkodás: A helyes és rendszeres kézmosás és fogmosás technikájának bemutatása, megszilárdítása és belső igényükké alakítása. A gondozás során kielégítjük a gyermekek alapvető biológiai-fiziológiai szükségleteit, valamint kialakítjuk a kulturhigiénés szokásokat.
- Táplálkozás: kulturált étkezési szokások tanítása (evőeszköz és szalvéta használata stb.). Törekszünk az egészséges táplálkozás megkedveltetésére, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a napi gyümölcs és zöldség fogyasztásra, ösztönözzük a tejtermékek fogyasztását. A főzőkonyha felé jelezzük, ha az egészséges táplálkozás érdekében változtatást tartunk szükségesnek.
- A lelki egészség: Az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása, a hibás viselkedési módok kezelése, a stressz-hatások kompenzációja, konfliktusok kezelése, a magatartások érzelmi vezérlésének gyakorlása, a gyermekektől érkező segélykérések megértése és megoldása által valósul meg.
- Mozgás, edzés: **Napi mozgás biztosítása lehetőség szerint a szabad levegőn, kihasználva a nagy udvar lehetőségeit.**

Célunk: A mindennapos testmozgás során a gyermekek mozgási igényének kielégítése. A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában, a természetes mozgáskedv fenntartásával, a mozgás megszerettetése.

Fontosnak tartjuk, hogy változatos mozgásos játékokon keresztül és változatos mozgásformákkal, a lábtorna elemeivel, a kúszások, csúszások, mászások, keresztmozgások, labdajátékok beépítésével érjük el célunkat.

Feladatunk:

- Rendszeres, játékban gazdag, egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés körütekintő megszervezése, az optimális feltételek biztosítása (szabad levegő, tér, eszköz, tartalom, nyugodt, derűs légkör).
- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.

- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása, egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának és a helyes testtartásának kialakulását.
- Elősegítjük az érzékszervek egészséges működését, a gyermekek egészségének megőrzését, a prevenciót.
- Sétákkal, megfigyelésekkel, tapasztalatszerzésekkel, beszélgetésekkel, tevékenykedéssel, a csoportszoba, az egyéb óvodai helyiségek illetve az óvodaudvar kialakításával és kihasználásával megalapozzuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat és a környezettudatos magatartást.
- A gyermekek egyéni fejlettségének, képességének, teherbírásának, egyéni tempójának megfelelően differenciálunk a változatos tevékenységek során.
- Személyes, pozitív példamutatásunk az egész nap jelen van.
- Pedagógiai munkánkba beépülnek az egészségnevelési, egészségfejlesztési játékok.
- A védőnővel egyeztetve – egészséges életmóddal, egészségmegőrzéssel, egészséges táplálkozással kapcsolatos foglalkozások tartása.
- Az egészséges életmód, mint heti téma is megjelenik.
- Családokkal közös egészségneveléssel kapcsolatos rendezvény (alma parti).
- Biztosítjuk a megfelelő szakemberek bevonásával a speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátását.
- Együttműködünk a szülővel, szakemberrel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A személyi higiénével kapcsolatos tevékenységeket – tisztálkodás, öltözködés – önállóan és tudatosan végezzék, válják számukra szokássá.
- Képesek legyenek szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani.
- Alapozódjon a gyermekek egészségvédő, egészségfejlesztő magatartása és alakuljon ki a kulturált étkezésre való igényük.
- Életkoruknak és egyéni igényeiknek megfelelően pihenjenek.
- A gyermekek edzettségi-egészségi állapota erősödjön.

- Végezzenek irányított és szabad mozgást, a teremben és a szabadban egyaránt az egyéni fejlődési ütemük szerint.
- Valósuljon meg a harmonikus testi-lelki fejlődésük összhangja.
- Érjék el az iskolai élethez szükséges testi-lelki kritériumokat: testük arányosan fejlett, teherbíró, mozgásuk életkoruknak megfelelően összerendezett, harmonikus.
- Alakuljon ki bennük a természet szeretete és óvása.
- Legyenek képesek egészséges önbizalommal reagálni a változásokra.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezérlése.

Célunk: a gyermekek alapvető erkölcsi normáinak és tulajdonságainak megalapozása, az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, a jó családi mintát követő érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó környezet biztosítása.

Feladataink:

- Megfelelő légkör kialakítása.
- Közös élményekre épülő közös tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a családhoz való kötődés megalapozása.
- Az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű legyen.
- Szükség esetén szakemberekkel való együttműködés.
- A gyermekek egyéni képességei szerinti differenciálás.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Kialakítjuk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, családias légkört. Megalapozzuk a biztonságot adó szokás és normarendszert.
- Arra törekszünk, hogy a gyermek-gyermek, a gyermek-felnőtt és a felnőtt-felnőtt közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

- Az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése pozitív modellt adjon a gyermekek számára.
- A gyermek igényeihez alkalmazkodó befogadás – a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- Állandó értékrend átadása.
- Segítjük a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és teret engedünk önkifejező törekvéseinek.
- Tevékenységek során segítjük a gyermeket, hogy jobban megismerhesse önmagát, képességeit és korlátait.
- Annak elfogadására és megértésére neveljük a gyermeket, hogy az emberek különböznek egymástól. Legyenek szociálisan érzékenyek, toleránsak, türelmesek.
- Konfliktus kezelési technikák alkalmazásának megismertetése.
- Szocializációs képességek fejlesztése: együttműködés, társas érintkezés. Baráti kapcsolatok kiépítésének segítése.
- Tanítjuk a gyermekeket saját érzelmeik kifejezésére, kezelésére.
- Közös élmények és tevékenységek (ünnepek, jeles napok, hagyományok csoporton belül és kívül) biztosításával és gyakorlásával megalapozzuk a gyermekek erkölcsi tulajdonságait (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, becsületesség), akaratát (önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát, szabálytudatát), szokás- és normarendszerét.
- A helyi falusi rendezvényekbe való bekapcsolódással, a környékbeli élményszerző sétákkal, kirándulásokkal, az ünnepekről való méltó megemlékezéssel megismertetjük a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezettel, mely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja. Megalapozzuk nemzeti identitástudatukat, keresztény kulturális értékeket közvetítünk, erősítjük a családhoz való kötődést. Megtanítjuk őket arra, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, képesek legyenek mindazok megbecsülésére.
- Minden tevékenységben alkalmazzuk a differenciálás elvét.
- Együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel, szülőkkel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek érzelmeiket mások számára érzékelhető, érthető formában közvetítik.

- Erkölcsi tulajdonságaik koruknak megfelelően fejlettek, akarat tulajdonságaikat kontrolálni képesek. Betartják az alapvető erkölcsi normákat.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait és alkalmazkodnak azokhoz.
- Képesek az együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttekkel, társakkal.
- Kialakul szabály- és feladattudatuk, feladattartásuk, kötelességtudatuk.
- A gyerekek rendelkeznek a következő képességekkel: önfegyelem, önmotiváció, empátia, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, becsületesség, tolerancia, másság elfogadása, önállóság, kitartás, kudarctűrő képesség, késztetések fékezése, vágyteljesítés kioldódása.
- Tudjanak különbséget tenni helyes és helytelen között.
- Konfliktusaikat békés úton próbálják rendezni.
- Közvetlen környezetük történéseire váljanak szociálisan érzékennyé.
- Alakuljon ki éntudatuk, formálódjon énképük.
- Saját érzéseiket, véleményüket vállalják fel, és megfelelő kommunikációval nyilvánítsák ki.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Célunk: Komplex kommunikációs fejlesztéssel a gyermekek anyanyelvi kultúrájának, beszédképességének, szókincsének, beszédtechnikájának és beszédkedvének alakítása.

Feladataink:

- Nyugodt, derűs, együttműködésre, utánzásra alkalmas, „beszélő környezet” kialakítása a nevelő tevékenység egészében.
- A gyermek természetes beszédkedvének és kommunikációs kedvének ösztönzése, fenntartása.
- Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés.
- Helyes mintaadás és szabályközvetítés.
- Gyermekek meghallgatása, gyermeki kérdések támogatása, válaszok igénylése.

- A gyermekek szókincsének bővítése.
- Közös élményekhez, közvetlen tapasztalatokhoz kapcsolódó kommunikációs helyzetek megteremtése.
- Metakommunikációs ismeretek gazdagítása (érzelmet jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).
- Változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek a gyermekek a természeti és társadalmi környezetről.
- A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, gyakorlása.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség – kreativitás fejlesztése.
- Szakember bevonása speciális beszédhibák javításához, nyelvi nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztéséhez.
- A gyermekek egyéni képességei szerinti differenciálás.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Ösztönző környezet kialakítása a nevelés folyamatában.
- Az óvoda dolgozóinak modellértékű kommunikációjával folyamatosan helyes mintát közvetítünk a gyermekek számára.
- A változatos tevékenységek biztosításával juttatjuk a gyermekeket új tapasztalatokhoz és élményekhez, ismeretekhez. Fejlesztjük a kognitív képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás). Minden tevékenységben lehetőséget keresünk arra, hogy beszélgessünk a gyermekekkel, ezáltal is segítjük természetes beszéd és kommunikációs kedvük fenntartását, szókincsük bővítését.
- Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek mondanivalójának meghallgatására, bátorítjuk őket kérdések feltevésére, ösztönözzük őket arra, hogy a kérdésekre válaszoljanak. A gyermeki kérdésekre mindig válaszolunk.
- Napi többszöri mesélés.
- Anyanyelvi és kommunikációs játékokkal fejlesztjük: a légzéstechnikát, artikulációt, beszédészlelést, beszédértést, tiszta kiejtést, beszédritmust, hangsúlyt, hangszínt, hanglejtést, hangerőt, mimikát, fogalmak jelentéstartalmát, szókincsét, összefüggő beszédet, párbeszédet.
- Metakommunikációs játékokat alkalmazunk az arcmimika, a testtartás, gesztusok, szemkontaktus fejlesztésére.

- Bábozás, dramatizálás, drámajátékok, önálló mesélés, történet folytatása.
- A gyermekek egyéni fejlettségének, képességének, teherbírásának, egyéni tempójának megfelelően differenciálunk.
- Szükség esetén megfelelő szakember bevonása (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).
- Együttműködés a szakemberekkel, szülőkkel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Bátran, érthetően fejezik ki gondolataikat, tisztán ejtenek minden hangot.
- Beszédészlelésük és beszédértésük megfelelő.
- Alapvető nyelvhelyességgel beszélnek.
- Megfelelő beszédfigyelemmel rendelkeznek.
- Érthetően és folyamatosan kommunikálnak.
- Rendelkeznek általános és relációs szókinccsel.
- Természetes gesztusokkal és arcmimikával kísérik érzelmeiket kifejező beszédüket.
- Beszéd közben szemkontaktust tartanak.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés meghatározó és leghatékonyabb eszköze, legfőbb élményforrás, a személyiségfejlesztés színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játék spontán, a gyermek szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenysége, melyet örömezés kísér, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő tevékenység.

A játék a gyermek szinte minden életmegnyilvánulását áthatja, meghatározza élet- és napirendjét, fejlődése ütemét. Az egész napot meghatározza a szabad játék.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata, fejlődik nagy- és finommozgása.

Célunk:

- Váljon a játék – mint a gyermeki önkifejezés legfőbb formája – meghatározó vezető szerepű, a pszichikumot, az egész személyiséget, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.
- Jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék.
- Tanuljanak meg a gyermekek elmélyülten játszani.
- A játék segítse a környezeti és társadalmi ismeretek feldolgozását.

Feladatunk:

- Az elmélyült játékhoz szükséges megfelelő hely, anyagok, eszközök, játékszerek, csoportlégtér biztosítása.
- A különböző játékformákhoz (gyakorló játék, szimbolikus játék, konstruáló játék, szabályjáték) élményszerzési lehetőségek megteremtése.
- A játék kiemelt jelentősége jelenjen meg a napirendben, időbeosztásban, a játékos tevékenységszervezésben.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesítése.
- Az óvodapedagógus adjon utánozható mintát a játéktevékenységre.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatosan legyen jelen.
- A teljes gyermeki személyiségfejlesztésben kihasználjuk a játék adta lehetőségeket.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Biztosítjuk a játékhoz szükséges feltételeket: élményt, nyugodt légkört, helyet, elegendő időt és megfelelő eszközöket.
 - Élményekhez juttatjuk a gyermekeket szűkebb és tágabb környezetükről a sétákkal, kirándulásokkal, természeti megfigyelésekkel, piac, helyi üzletek, hivatalok, nevezetességek stb. látogatásával.

- Nyugodt és harmonikus légkört teremtünk. A gyermekek szabadon szervezhetik meg játékukat, önállóan dönthetnek abban, hogy hol, kivel, milyen eszközzel, milyen témát feldolgozva, mennyi ideig játszhatnak. A kellő helyen és módon adott ötlettel, segítséggel, megerősítéssel támogatjuk játékukat. Kiiktatjuk a játékot zavaró körülményeket. Következetességgel és rendszerességgel biztosítjuk a folyamatos játékot.
- A csoportszoba berendezését és térfelosztását úgy változtatjuk, hogy tegye lehetővé a különböző játékfajták szabad gyakorlását. Az óvoda udvarát a lehetőségekhez képest úgy alakítjuk, hogy a különböző játéktevékenységek feltételei teljesüljenek.
- A gyermekek megérkezésüket követően szabadon választhatnak játékot, és a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán át. A megkezdett játék mindaddig folytatódhat, amíg az a gyermek számára érdekes, élményt és örömet nyújt. A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába, időlegesen megszakítják azt. A játékra fordított időn belül elsőbbséget biztosítunk a gyermekek önálló, szabad kezdeményezésen alapuló játékának.
- Gondoskodunk különböző anyagok, kellékek játékszerként való felhasználásáról, ezek állandó jelenlétéről. A játékeszközök kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságaihoz, a csoport összetételéhez igazodunk. A kisebbek számára megfelelő számban biztosítjuk a gyakorló és egyszerű szimbolikus játék eszközeit. A nagyobbak eszközválasztékát a szimbolikus játékhoz kapcsolódó kellékekkel, konstruáló játékokkal, értelmi és képességfejlesztő játékkal bővítjük. A játékszerek tárházát úgy alakítjuk ki, hogy minél több játékfajta gyakorlására nyíljon lehetőség.

Játékeszközeink: készen vett, közösen készített, sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök stb.

- A napirenden belül elegendő helyet és időt biztosítunk a játék számára.
- Tudatosítjuk a szülőkben, hogy az óvodás korú gyermek legfontosabb tevékenysége a játék.
- Előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyát. Ösztönözzük a szülőket és a nem pedagógus kollégákat is arra, hogy a szabad játékot részesítsék előnyben.

- Utánozható mintát adunk a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társak maradunk, illetve segítővé, kezdeményezővé válunk, ha a játékfolyamat elakad.
- Segítjük a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.
- Tudatos jelenlétünkkel, szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakcióval biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Együttjátszásunk során nem avatkozunk bele a gyermeki játékba, nem korlátozzuk a gyermekek önállóságát, kreativitását, alkotó kedvét. Ötlemeinket megosztjuk az érdeklődő gyermekekkel.
- Arra törekszünk, hogy minden gyermek saját igényeinek megfelelően játszhaszon gyakorló-, szerep-, konstrukciós-, szabályjátékot, barkácsolhasson, bábozhasson.
- Bő kínálattal, jó szervezéssel segítjük a gyermekek témaválasztását.
- A napirend adta lehetőségeinket kihasználva gondoskodunk arról, hogy a gyermekek minden nap játszhaszanak a szabadban.
- A különböző játékfajták nyújtotta lehetőségeket kihasználva fejlesztjük a gyermekek készségeit, teljes személyiségüket.
- Rendszeres, többször ismétlődő meseélményekkel segítjük a dramatizálás, bábozás megjelenését a gyermekek játékában.
- Alkalmat biztosítunk az új megoldások keresésére, az önálló gondolatok kipróbálására, az alkotás közben jelentkező akadályok elhárítására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek a külvilágból és saját belső világukból származó benyomásaikat játékukban megjeleníteni, hosszú ideig együtt játszani.
- Legyenek képesek az elmélyült, tartalmas játéktevékenységre.
- Óvják, védik, megbecsülik játékeszközeiket, játékterüket.
- Betartják a játékszabályokat.
- Tiszteletben tartják mások játékát.
- Játékukban legyen túlsúlyban szabályjátékok – az értelemfejlesztő társas és anyanyelvi játékok, a pozitív észlelést, fejlesztő játékok, a látás, hallás, ízlelés, tapintást, mozgás-érzékelő játékok.

- Szimbolikus (szerep) játékok érzelmekkel telített, melyhez erős képzelőerő társul. Kialakul a beleérzés kifejlett formája (empátia). Képesek a szerepegyeztetésre és sikeresek benne.
- Sikerral tervezzenek és játszanak kooperativitást igénylő játékokat.
- Megjelenik a társakkal való együttjátzás, ötletek elfogadása.
- Képesé válnak a demokratikus szerepelosztásra.
- A bábozás, dramatizálás öröm számukra.
- Képesek különböző elemekből, anyagokból kreatív formák konstruálására.

2. Verselés, mesélés

A mesélés, verselés, mondókázás az óvodai élet zajos, nyüzsgő közegében a csend szigete, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének. A mese oldja a szorongást, megoldást kínál, belső képteremtésre tanít. Az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Célunk:

- Az irodalom által kiváltott és átélt élmények járuljanak hozzá a derűs, vidám, nyugodt napok megéléséhez.
- Befogadóként juttassa átélt örömhöz, élményhez a gyermekeket, legyen nyelvi örömforrás.
- A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

Feladatunk:

- A tevékenységekhez szükséges feltételek –hely, eszköz, légkör, idő stb. – biztosítása (irodalmi környezet megteremtése).
- Alkalmassá tesszük a gyermekeket, hogy nyugodt körülmények között, a hitelesen előadott irodalmi élményt érzékenyen, aktívan befogadhassák.

- Mindennapos mesélés, verselés, mondókázás (mondókák, versek, láncmesék, állatmesék, népmesék, tréfás mesék, tündérmesék, műmesék stb.).
- Úgy válogassunk az irodalmi alkotásokból, hogy a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt legyenek jelen.
- A képeskönyvek megszerettetése, azok óvása, megbecsülése.
- Ösztönözzük a gyermekeket a saját vers és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő megjelenítésére.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Olyan légkört biztosítunk, olyan helyzeteket teremtünk, amelyekben a gyermekek szívesen megnyilatkoznak: beszélnek, mesélnek, kérdeznek, kifejtik véleményüket, kapcsolatokat kezdeményeznek, meghallgatnak másokat, érzelmeiket, elképzeléseiket megfelelő formában fejezik ki.
- Törekszünk a gyermek pszichés beállítódásának pozitív alakítására, a személyiség formálására.
- Irodalmi élményekhez juttatjuk a gyermekeket a nap bármely szakaszában – napi rendszerességgel, kötött és kötetlen formában –, önállóan vagy valamely más tevékenységhez kapcsolódva.
- Az irodalmi anyag kiválasztásánál törekszünk:
 - a tartalmi és esztétikai igényességre – figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait,
 - a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve válogatni a különböző alkotásokból (mondókák, rigmusok, versek, láncmesék, állatmesék, népmesék, tréfás mesék, tündérmesék, műmesék, mondák stb.)
 - a népi alkotások túlsúlya mellett a klasszikus és a kortárs irodalmi művek is legyenek jelen.
- A versek, mondókák gyakoroltatásával, memorizáltatásával a gyermekek gyakorolják a helyes beszédet, a párbeszédet, gyarapodik szókincsük.
- Kifejező előadásmóddal segítjük a gyermekeket, hogy a mesehőssel érzelmileg azonosulni tudjanak.

- Megteremtjük a feltételeket ahhoz, hogy a meseélményeket a gyermekek játékban és rajzban is ki tudják fejezni.
- Úgy helyezzük el a csoportszobában a képekönveket, hogy azok a gyermekek számára bármikor elérhetőek legyenek.
- Dramatizálás, bábozás.
- Kiegészítő és bábeszközök barkácsolása.
- Segítjük a gyermeki kezdeményezéseket az önálló vers-, mesemondás, dramatizálás, bábozás megvalósításában.
- A mesélés fontos szerepének megismertetése a szülői körben.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel várják a mesélést.
- Mesekezdeményezésen szívesen vegyenek részt.
- Képesek kitartóan figyelni, követni a mese cselekményét.
- Az ismert mesei motívumokat, kifejezéseket képesek beépíteni önálló tevékenységükbe dramatizáláskor, bábozáskor.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, esetleg mozgással vagy ábrázolással kifejezni.
- Szívesen mondanak verset, mondókát, a tanultakat képesek önállóan felidézni.
- Szívesen nézegetnek képekönvet, megbecsülik, vigyáznak épségére.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének, a zene fontos szerepet tölt be életünkben, kihat az egész személyiségre, érzelmeiken keresztül hat a gyermekekre.

Az óvodai zenei nevelés felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, élményekhez juttatja, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, harmonikussá teszi személyiségüket.

A közös éneklés, a közös énekes játék, a mondókák, a népi gyermekjátékok, a magyar népdalok fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuknak alakításában.

Célunk:

- A gyermekek zene iránti érdeklődésének felkeltése, a befogadásra való képesség megalapozása.
- Fejlődjön a gyermekek éneklési készsége, zenei hallása, ritmusérzéke, harmonikus, szép mozgása, zenei képességei (magas-mély, lassú-gyors, halk-hangos, egyenletes lüktetés).
- A zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása.

Feladatunk:

- A gyermekek zenei fogékonyságának megalapozása.
- A zenei hagyományok felelevenítése és azok átörökítése.
- A gyermekek zenei képességeinek és kreativitásának alakítása.
- Pozitív mintaadással, tiszta énekléssel segíteni a gyermekek zenei képességeinek fejlesztését.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Olyan óvodai légkört alakítunk ki, melyben az ének-zenei tevékenységek hozzátartoznak a gyermekek mindennapjaihoz, színessé teszi óvodai életünket.
- A közös éneklés, mondókázás segítségével az együttes élmény biztosítása, játékos jókedv megteremtése.
- A zenei anyagot úgy válogatjuk össze, hogy feleljen meg a módszertani szempontoknak (igényes, életkornak megfelelő, képességszintet figyelembe vevő legyen).
- Biztosítjuk az óvodás korra jellemző jellegzetes tartalmakat (ölbeli játékok, mondókák, énekes játékok, népi gyermekdalok, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások).
- Sokrétű eszközrendszerrel segítjük a zenei képességek kibontakoztatását, a gyermekek zenei hallásának, éneklési készségének, ritmus- és formaérzékének, harmonikus, szép mozgásának játékos fejlesztését.
- Megismertetjük a gyermekeket az óvodában is játszható énekes népszokásokkal (dalok, mozgás, tánc, dramatikus elemek, szimbólumok, hangszerek).
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé váljon a gyermekek mindennapi tevékenységének.

- A dalok, mondókák egyenletes lüktetésének érzékeltetésével, gyakorlásával – mozdulatokkal, hangszerrel, tapssal, kopogással stb. – a metrum érzék fejlesztése.
- Biztosítjuk a lehetőséget a spontán éneklésre, mozgásra, táncra, a gyermekek zenei önkifejezésének gyakorlására.
- Fejlesztjük a nyelvi képességeket a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Gátlások nélkül, képességeik szerint egyedül is tudnak énekelni.
- Felismeri a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat (magas-mély, lassú-gyors, halk-hangos).
- Képes mondókákat, egyszerű dalokat hangosan és magukban elmondani, énekelni (dallambújtatásra).
- Mondókákat, dalokat képesek esztétikus mozdulatokkal kíséni, körbejárni, egyszerű térformákat kialakítani.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Váljanak nyitottá a befogadó és alkotó zenei tevékenységben.

4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Komplex, sokszínű nevelési terület, az önmegvalósítás, az önkifejezés eszköze.

Lehetőséget nyújt a gyermekek élmény és belső képi világának szabad önkifejezésére, tér, forma, szín képzetének gazdagítására, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítására.

Célunk:

- Alakuljon ki a gyermekekben az ábrázolás iránti vágy, váljanak alkalmassá egyedi, másokétól különböző, ötletgazdag alkotó tevékenységre.

- Gazdagodjon szín-, forma-, alak-, tér- és arányérzékük.
- Esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük formálása.
- Tudjanak minél több ábrázolási technikát alkalmazni.
- Finommotorikus képességek fejlődése – helyes ceruzafogás, biztos vonalvezetés, kezesség kialakulása.

Feladatunk:

- Esztétikailag igényes, nyugalmat árasztó környezeti kialakítása.
- Megfelelő hely, idő és jó minőségű, változatos eszközök biztosítása egész nap folyamán.
- Igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segíteni a képi-plasztikai kifejező képesség, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és színekpézeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Törekedni a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására.
- A tehetségek bátorítása.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Megfelelő légkört, teret, időt és eszközt biztosítunk a gyermekek számára.
- Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartjuk, a nap folyamán bármikor hozzáférhetnek.
- Megtanítjuk az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, kézmosás, védő asztalterítő.
- Élményekhez juttatjuk a gyermekeket – megfigyelések, séták, tevékenységek, könyvek, alkotások nézegetése stb. által –, amelyeket felhasználhatnak az ábrázoló tevékenységek során.
- A gyermekeket rácsodálkoztatjuk a szépre, esztétikusra.

- Sokféle technikával ismertetjük meg a gyermekeket: gyurmázás, rajzolás, színezés, festés, lenyomat készítés, vágás, ragasztás, hajtogatás, fűzés, varrás, barkácsolás stb.
- A gyermekeket megtanítjuk az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogásokra, eljárásokra, az eszközök célszerű kezelésére, a technikák változatos használatára.
- Biztosítjuk a választási lehetőséget anyagban, témában és ábrázolási technikában.
- Ösztönözzük a gyermekeket az ötletes, eredeti, egyéni és változatos megoldások kivitelezésére.
- Az egyéni képességeknek megfelelően választjuk meg a tevékenységet és a differenciálás módját.
- A gyermekek által létrehozott alkotásokból a pozitívumokat hangsúlyozzuk, alkalmazzuk a személyre szabott ösztönző értékelést.
- Odafigyelünk a helyes ceruzafogásra.
- A gyermekeknek saját dossziét biztosítunk alkotásaik tárolására.
- Bevonjuk a gyermekeket környezetünk szebbé tételébe, a csoportszoba, az óvoda dekorálásába.
- Az udvaron is megteremtjük a lehetőséget az alkotásra.
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására.
- Bátorítjuk a tehetségeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Bátran, szívesen használják az ábrázolás eszközeit.
- Ki tudják fejezni élményeiket, gondolataikat, elképzeléseiket, vágyaikat.
- Ismerik a különböző technikákat, azokat képesek alkalmazni.
- Szem-kéz mozgásuk összerendezett.
- Helyesen fogják és használják a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Megfelelő a finommotorikus képességük, nem görcsös, biztos a vonalvezetésük.
- Vonalvezetésük balról jobbra halad és fentről lefelé.
- Ismerik az alap- és kevert színeket, azokat bátran használják.
- Formaábrázolásuk változatos.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, próbálkoznak a mozgások megjelenítésével.
- Térlátásuk koruknak megfelelő. Téralakításban bátrak, kezdeményezők, ötletesek.
- Vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük koruknak megfelelő.

- Szívesen alkotnak közösen a többi gyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntésük alapján mérlegelnek.
- Alkotásaikban felfedezhető az eredetiség, ötletesség.
- Ábrázolásuk során kitartóak, akár több napon keresztül is képesek munkálkodni.
- Alkotás közben ügyelnek környezetük és saját maguk munkájának tisztaságára.
- Szeretik maguk körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszítik a környezetüket.
- Képesek rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képesek esztétikai véleményt alkotni.

5. Mozgás

A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei, jelentős szerepet töltenek be az egészséges életmódra nevelésben.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásfejlesztés lehetővé teszi a gyermekek mozgástapasztalatainak rendszeres bővítését, fejleszti testi képességeit, erősíti a szép mozgás iránti vonzalmukat.

A mozgásfejlesztés tartalma az aktív nagymozgásoktól a finommotorikus fejlesztésig mindent magába foglal, így a személyiség egészének fejlesztésére irányul, beépül az óvodai élet mindennapjaiba.

A mozgásfejlesztés lehetőségei, alkalmai:

- Szabad játékban spontán, a gyermekek természetes mozgásos tevékenysége közben.
- Mindennapi testmozgás során.
- Irányított mozgásos tevékenységeken – heti 1 alkalom.

Célunk:

- A gyermekek szeressenek mozogni, éljék ki mozgásigényüket.
- Az egészséges életmód szokásai alapozódjanak meg.

- A gyermekek mozgása váljék harmonikussá és összerendezetté, rendelkezzenek a finommotoros koordinációval.
- Fejlődjenek testi képességeik, mint az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság.
- A torna és a mozgásos játékok által fejlődjön a gyermekek természetes mozgása (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás).
- Növekedjen a gyermekek teherbíró-, ellenálló képessége, az egyes szervek teljesítőképessége.
- A helyes testtartás kialakulásának megalapozása.
- A mozgáson keresztül fejlődjön a gyermekek teljes személyisége.

Feladatunk:

- A tevékenységekhez szükséges feltételek – hely, eszköz, légkör, idő, friss levegő stb. – biztosítása.
- Szabad levegőn történő mozgás biztosítása minden nap.
- Az egészséges életmód szokásainak megalapozása.
- A gyermekek edzése, mozgásszintjük tudatos fejlesztése – motoros képességek, testséma, nagy- és finommozgások, szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, ritmusképesség.
- A komplex testmozgások által a gyermekek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, esztétikai ízlésformálás, szabálykövető társas viselkedés, kudarctűrő képesség, kitartás, bátorság, egészséges versenyszellem, sikerélmény, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, figyelem, emlékezet – fejlesztése.
- Egyéni szükségleteknek megfelelő differenciálás.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Minden nap biztosítjuk a mozgásos tevékenységekhez szükséges feltételeket – hely, eszköz, légkör, idő, friss levegő.
- Biztosítjuk a csoportszobában, tornaszobában és a szabadban a rendszeres és kellemes légkörben végzett napi mozgást, ezáltal mozgásigényüket kielégítjük.
- Mozgásos tevékenységeket lehetőség szerint (időjárás) minden nap szervezünk a szabadban.

- Megalapozzuk az egészséges életmód szokásait: helyiségek kiszellőztetése, mozgás a friss levegőn, megfelelő, kényelmes ruházat felvétele, tisztálkodási teendők.
- A mozgásokat természetes módon beépítjük a gyermekek tevékenységébe.
- Megőrizzük a gyermekek mozgáskedvét, szükség esetén felkeltjük.
- Változatos mozgáslehetőségek és mozgásos játékok biztosításával szeretettjük meg a gyermekekkel a mozgást.
- A mozgásfejlesztés, mozgásos játék tervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét, életkori sajátosságát, a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit.
- Minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk a spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységekre, az egészségfejlesztő testmozgásra az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.
- Biztosítjuk a mozgásos játékok, tevékenységek széles tárházát.
- Láb torna heti több alkalommal.
- A mozgásos játékokba beépítjük a kúszásokat, mászásokat, keresztmozgásokat, labdajátékokat.
- Figyelemmel kísérjük a lateralitást, erősítjük a dominanciát.
- Megismertetjük a gyermekekkel az atlétika, torna és játék jellegű gyakorlatokat.
- A torna és a mozgásos játékok alkalmazásával fejlesztjük a gyermekek természetes mozgását(járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás).
- Változatosan alkalmazzuk a mozgásfejlesztő eszközeinket.
- Bővítjük az udvaron a mozgáslehetőségeket (pl. futás a fák és bokrok között, csúszás csúszdán, labdajátékok, célba dobás stb.).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul a gyermekek mindennapi igénye az egyéni képességüknek megfelelő, szervezett és szabadon választott mozgásra.
- A gyermekek szeretnek mozogni és kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek természetes mozgása (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) életkoruknak megfelelően alakul.
- Mozgásuk harmonikus, összerendezett, finommotoros koordinációval rendelkeznek.
- Kifejlődik egyéntől függően a tájékozódó-, egyensúlyozó- és ritmusképességük.
- Fizikai erőnlétük, állóképességük, gyorsaságuk életkoruknak megfelelő.

- Növekszik teherbíró- és ellenálló képességük.
- Kialakul a szem-kéz-láb koordináció.
- Megerősödik figyelmük, koncentrációképességük, megszilárdul önfegyelmük.
- Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, emlékezetük, kommunikációjuk, esztétikai ízlésük, bátorságuk.
- Kialakul versenyszellemük, betartják a szabályokat, erősödik kudarcűrő képességük.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, érzelmeiket szabályozni, korukhoz képest fejlett az önuralmuk, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.
- Képesek örülni mások és saját maguk sikerének.

6. Külső világ tevékeny megismerése – Környezeti nevelési program

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, társadalmi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. Ezek egy része otthoni életükből és szűkebb környezetükből, más része az óvodai élet adta lehetőségek nyomán keletkezik.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Célunk:

- A gyermekek minél több tapasztalathoz jussanak az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, életkoruknak megfelelő szinten.
- Alapozódjon meg a környezettudatos magatartás.
- Alakuljon ki a gyermekekben pozitív érzelem az emberi és természeti világ értékei iránt.

- Váljanak alkalmassá a tapasztalatok birtokában, a környezetben és a különböző élethelyzetekben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodásra, tájékozódásra.
- Fedezzék fel és tapasztalják meg az embert körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedései összefüggéseit, váljanak érdeklődővé.
- Alapozódjon meg a logikai gondolkodás.

Feladatunk:

- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- A környezet tevékeny megismeréséhez, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására a feltételek megteremtése.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kulturált emberi érintkezés szempontjából meghatározó szerepek, magatartási minták, viselkedési normák közvetítése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának és döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A környezet mennyiségi, téri, alaki, nagyságbeli viszonyainak megismertetése játékos tevékenységek által. Egyszerűbb matematikai problémahelyzetek teremtése, megoldásra ösztönzés.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások, közösséghez való tartozás élménye, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeinek a megismertetése, védelme, pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Közlekedés biztonság megalapozása.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Spontán és tervszerű tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk: séta, kirándulás, megfigyelés, kísérletezés, vizsgálat, játékos tevékenységek, munka jellegű tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése.
- A környezet tevékeny megismeréséhez, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk.

- Elsőbbséget biztosítunk az eredeti környezetben, cselekvően átélt, érzelmileg színezett, tevékenységbe ágyazott, több érzékszervre kiterjedő, élményszerű megtapasztalásra.
- Segítjük őket abban, hogy a természet közelségéből fakadó, személyes élményeiken keresztül eljussanak a természettel való együttélés harmóniájához, felismerjék a környezeti értékeket, meglássák a természet szépségét és pozitívan kötődjenek ahhoz.
- Törekszünk a környezetvédő, természetszerető gyermeki személyiség kialakítására.
- Évszaknak megfelelően folyamatosan nyomon követjük és megfigyeljük az évszakok jellemzőit, az időjárás változásait. Érzékeltetjük az időjárás és öltözködés összefüggéseit.
- Az évszakok és aktualitások határozzák meg a heti témákat.
- Motiváljuk a gyermekeket a természeti kincsek gyűjtésére (lehullott levelek, termések, magok, kavicsok stb.).
- Tevékenységek közbeni beszélgetéssel fejlesztjük a gyermekek beszédmegértő és nyelvi kifejező készségeit, értelmi képességeiket.
- Képesé tesszük őket önmaguk és mások megismerésére, a kulturált emberi érintkezés szempontjából meghatározó szerepek, magatartási minták, viselkedési normák, biztonságos életviteli stratégiák elsajátítására.
- Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeiknek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Nemzeti ünnepeinket a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítva, számukra érthető tartalommal, formával, érzelmeikre hatva tesszük emlékezetessé, bensőségessé.
- Megemlékezünk a jeles napokról és a helyi hagyományokról.
- A helyi falusi rendezvényekbe a gyermekekkel együtt aktívan bekapcsolódunk.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a családi és tárgyi kultúra értékeinek megismertetésére.
- A családdal kapcsolatos ismereteket folyamatosan bővítjük (saját neve, életkora, lakcíme, családtagok neve, családon belüli kapcsolatok, szülők foglalkozása stb.).
- Felkeltjük a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát a környezet matematikai jelenségei iránt.
- Kihasználjuk a játék és a különböző tevékenységek során adódó spontán matematikai helyzetek.
- Lehetőséget teremtünk az eszközökkel való manipulatív tevékenységre.

- Játékokkal, tevékenységekkel, eszközökkel fejlesztjük a mennyiség fogalmát, számfogalmát, logikai gondolkodási műveleteket, formaészlelést, szerialitást, problémamegoldó gondolkodást.
- Differenciáltan, egyéni képességekre alapozva halmazokat képzünk, válogatunk tulajdonságok szerint, számlálunk, párosítunk, összehasonlítunk, csoportosítunk, azonosítunk, megkülönböztetünk, analizálunk, szintetizálunk, osztályozunk, formákat azonosítunk, megkülönböztetünk, megnevezünk, kiegészítünk, sorba állítunk, műveleteket végzünk (hozzátevés, elvétel, ugyanannyivá tétel, bontás).
- A relációs szókincsüket játékokon keresztül gyarapítjuk.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzeteket teremtünk.
- Matematikai fogalmakkal, kifejezésekkel, összefüggésekkel ismertetjük meg a gyermekeket.
- Olyan ismeretek birtokába juttatjuk őket, amelyek segítségével képessé válnak az életkoruknak megfelelő biztonságos, kulturált közlekedésre (séták, kirándulások).
- Játékos feladatokon, társasjátékokon, anyanyelvi játékokon keresztül ismertetjük meg a gyermekekkel saját testüket, testrészeiket, érzékszerveiket és azok működését.
- Az egyéni fejlődési ütemét és életkori sajátosságait figyelembe véve a fejlesztés tartalmát folyamatosan bővítjük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek a környezetről és önmagukról.
- Pozitív érzelmi viszony fűzi őket a természethez, lakóhelyükhöz.
- Képesek ítéleteket alkotni, összefüggéseket meglátni az általuk ismert, tapasztalt tárgyokról, jelenségekről.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Ismerik és megnevezik a színeket, azok árnyalatait.
- A gyermekek szívesen részt vesznek a matematikai játékokban, matematikai feladatok megoldásában.
- Biztonsággal eligazodnak a 10-es számkörben a mennyiségi eltérések megállapításában, a tö- és sorszámlálásban.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik és használják a téri és mennyiségi relációkat.

- Ismerik saját testüket, kialakul testsémájuk. Ismerik testrészeiket, érzékszerveiket és azok működését.
- Ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, a felnőttekkel együtt biztonságosan közlekedik.
- Ismerik saját nevüket, életkorukat, lakcímüket, családtagjaik nevét, szülei foglalkozását.
- Tudnak felsorolni 4-5 háziállatot, vadállatot, madarat, képesek szempont szerint csoportosítani, osztályozni.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket.
- Ismerik egy-egy ünnep, ünnepkör hagyományait, szokásait.

7. Munka jellegű tevékenységek

A munka és a munka jellegű játékos tevékenység az életre való felkészítés, a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Óvodánkban előforduló munka jellegű tevékenységek: önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Célunk:

- Alakuljon ki az örömmel és szívesen végzett aktív munkatevékenység.
- Fejlődjenek a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességtudat, feladattudat.
- Fejlődjenek közösségi kapcsolataik.

Feladatunk:

- Az örömmel és szívesen végzett aktív munkatevékenység kialakítása.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok – kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességtudat, feladattudat – fejlesztése.
- Közösségi kapcsolatok fejlesztése.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Biztosítjuk a különböző munka jellegű tevékenységek feltételeit (léghő, eszközök, hozzáférhetőség, hely, idő).
- Személyes példát mutatunk a cselekvések utánzására.
- Támogatjuk a gyermekek egyéni próbálkozásait, serkentjük aktivitásukat.
- Kialakítjuk a rendszeres munkavégzéshez való pozitív viszonyukat, környezettudatos szemléletmódjukat.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek.
- A gyermekek fejlettségének, képességének, teherbírásának, egyéni tempójának, motivációjának megfelelően differenciálunk.
- Megteremtjük az egészséges arányt a gyermeki munkavégzésben a kisebbek és a nagyobbak között.
- Érzékeltetjük az emberi munka hasznosságát.
- Felismertetjük az egymásnak történő segítségnyújtás fontosságát.
- Felhívjuk figyelmüket saját és mások munkájának felismerésére.
- A tudatos pedagógiai szervezéssel biztosítjuk a gyermek konkrét, reális, saját magához mért fejlesztő értékelését.
- Ösztönözzük a munkafolyamatok önálló megtervezését, a cselekvéssorok önálló végrehajtását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek önként és örömmel vállalnak munka jellegű tevékenységeket.
- Önállóan és igényesen elvégzik a munkát.
- Átérik a közösen végzett munka örömét.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Ismerik és használják az önkiszolgálás és környezetük munkafázisait és a szituációhoz igazodva végzik azokat.
- A gyermekek szeressenek közösen és egyénileg dolgozni. Tudják az elkezdett munkát befejezni.
- Képesek önmaguk ellátására, szükség szerint segítenek, segítséget kérnek.
- Személyes tárgyaik, környezetük rendben tartására képesek.
- Fejlődnek olyan akarati tulajdonságai, mint a türelem, kitartás, kötelességérzet.

- Együttműködésre, együttdolgozásra képesek.
- Megbecsülik egymás és mások munkáját.
- Tapasztalatokat, ismereteket szereznek a házimunka, kerti munka, környezetünk óvó-védő munkája területén, illetve az eszközök használatában.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodás gyermek érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű-szemléletes gondolkodása leginkább a játékban, a játékon keresztül fejlődik. Minél fiatalabb a gyermek, annál inkább a játék keretében vagy játékos keretek között tanul, elsősorban utánzás és önként vállalt cselekvés révén.

Óvodába lépéstől kezdve játékos helyzeteket, tevékenyedési lehetőségeket teremtünk a gyermekek számára, ahol a tanulás szükséges sémáit megfigyelhetik, utánozhatják és gyakorolhatják. Később ehhez társulnak az óvodapedagógus által irányított tapasztalatszerzések, megfigyelések, ismeretszerzések, és gyakorlati probléma- illetve feladatmegoldások.

A tanulás a gyermeki tevékenység velejárója. A valamit megtanulás a gyermek részére spontán folyamat, a valamit megtanítás az óvodapedagógus részéről tudatos, célszerű tevékenység, a tanulási képességek megalapozása.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiséget fejleszti. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, sétákon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, differenciált cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,

- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a gyermekek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodva szabadon dönthet az alkalmazott módszerekről, tanulási formákról, keretekről, fejlesztési tartalmakról.

Célunk:

- Bővüljenek az óvodás gyermekek tapasztalatai, fejlődjenek képességei.
- Alakuljon önállóságuk, önfogadásuk, pozitív énképük, bontakozzanak autonóm személyiségjegyeik.
- Gyarapodjon tudásuk.
- Fejlődjön problémaérzékenységük, keressenek új utakat, megoldásokat.
- Alakuljon a gyermekek alkotókedve, tevékenységi vágya, kíváncsisága, pozitív viszonyuk a tanuláshoz.
- Legyenek érdeklődők.

Feladatunk:

- Tanulást támogató feltételek megteremtése.
- Az egyéni sajátosságokat figyelembe véve a gyermekek teljes körű személyiség és képességeik fejlődésének elősegítése.
- Problémamegoldó gondolkodás kialakítása.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kreativitásuk kibontakoztatása.
- Ismereteik bővítése változatos tevékenységek által.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Elfogadó, megerősítő légkör teremtésével biztosítjuk a gyermekek számára az önkéntelen tanulás lehetőségét, mely az egész nap folyamán adott.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzési és felfedezési lehetőségét biztosítunk.
- A tanulás szervezése során építünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Kihasználjuk a játék adta lehetőségeket.
- A gyermeki kérdésekre mindig válaszolunk, ezáltal kihasználjuk a spontán adódó tanulási lehetőségeket.

- A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzeteket teremtünk.
- Az egyéni fejlődési, érési ütemet figyelembe vesszük a tevékenységek felkínálása során.
- Az egyéni képességeknek megfelelően differenciálunk.
- Tudatos tervező munkával biztosítjuk a tanulás folyamatosságát.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek motiváltak és együttműködők tanulási helyzetekben.
- Nyitottak, érdeklődők, érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés, felidézés és a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés, felidézés.
- Emlékezetük egyre hosszabb időtartamra terjed ki.
- Megjelenik a szándékos figyelem.
- Növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik annak megosztása, átvitele.
- A gyermekeknél kialakulóban van az elemi-fogalmi gondolkodás.
- A gyermekekben erősödik a valamit megtanulni, és a valamit alkotni igénye.
- Cselekvés közben, érzelmeiken keresztül készségeket, jártasságokat szereznek.
- Megjelenik az iskolai munkához szükséges testi, lelki és szociális érettség, melyek alkalmassá teszik a gyermekeket az iskolai tanulás megkezdéséhez.

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermekek többsége a belső érés, valamint a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez szükséges feltételek: testi, lelki és szociális érettség.

a/ Testi érettség:

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Hatéves kor körül megtörténik az első alakváltozás, megváltoznak a testarányok.
- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Megkezdődik a fogváltás.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra fejlett.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b/ Lelki érettség:

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Megfelelően fejlődik a téri észlelés, a vizuális és akusztikus differenciálás, a téri tájékozottság, a térbeli mozgásfejlettség és a testséma kialakulása.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltás miatt egyéni eltérések lehetnek).
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat, évszakokat.
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.

- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, szabályok, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c/ Szociális érettség

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Alakul feladattudata, feladatértése, feladattartása, kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme.

X. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

1. A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges

bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Pedagógiai szempontból az értelem, a látás, a hallás, a mozgás, a beszédszervek hibás működése vagy az érzelmi élet súlyos zavara által okozott eltérő fejlődést értjük sajátos nevelési igény alatt. Azt az állapotot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai oly mértékben térnek el az átlagostól, hogy annak alapján a lehetséges fejlődés csak sajátos (gyógy) pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosításával érhető el.

Óvodánk csoportjaiban vállaljuk az alapító okiratban megnevezett, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük.

Célunk:

- Alakuljon ki nyugodt, harmonikus, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes környezet.
- Bontakozzanak ki a gyermekek személyiségjegyei, képességei.
- Az átlagos, a kimagasló és az problémás területek feltérképezése.
- Szükség esetén a megfelelő szervhez, szakemberhez kerüljenek a gyermekek.
- Az egyéni képességekhez igazított – a szakértői bizottság javaslata alapján – fejlesztésben részesüljenek.
- Kompenzálódjanak a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség területén mutatkozó részképességbeli hiányosságok.
- A speciális szükségletű gyermekek ellátásának biztosítása, fejlesztés és gondozás az óvodai nevelés keretei között a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése érdekében.
- A pszichés fejlődési zavarral, magatartászavarral, részképesség zavarral küzdő gyermekek legyenek képesek elfogadni a norma és szokás- és szabályrendszert. Alakuljon ki egészséges énképük, önelfogadásuk, erősödjön kudarctűrő képességük, önállóságuk. Erősödjön a gyermekek önértékelési szintje, ezáltal váljon stabilá szociális pozíciójuk.
- A mozgásszervi fogyatékos gyermekek szívesen kapcsolódjanak be a mozgásos tevékenységbe, sikertelenségeiket, kudarcaikat győzzék le. Legyen lehetőségük a próbálkozásra, gyakorlásra, játéokra.

- A látássérült gyermekeknél a sérülés arányában alakuljon ki a közösséghez való alkalmazkodó képességük, együttműködésük, erősödjön akaraterejük, önállóságuk, törekvésük.
- A hallássérült gyermekeknek a halló gyermekközösség, a hangos beszéd, a gazdag nyelvi környezet állandó jelenlétével erősödjék a beszédfejlődésük, törekedjenek gondolataiknak nyelvi formában történő megfogalmazására.
- Az értelmi fogyatékos gyermekeknél a tudatos együttnevelés során – a gyermekek sajátos szükségleteinek maximális figyelembe vételével – a szociális tanulás elősegítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek a gyermekek megismerő funkciói, kommunikációs képességei, szociális érettségük és játéktevékenységük, alapvető önkiszolgálási szokásaik.
- A beszéd fogyatékos gyermekeknél az egyénre szabott fejlesztési módszerek hatására csökkenjen a gyermekek beszédproblémája.
- Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek legyenek képesek beilleszkedni a közösségbe, érezzék biztonságban magukat, tudjanak bizonyos tevékenységeket elvégezni. Fejlődjön kommunikációs, szociális készségük, értsenek néhány metakommunikációs jelzést.

Feladatunk:

- Nyugodt, harmonikus, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes, ösztönző, ingergazdag környezet kialakítása.
- A befogadás feltételeinek megteremtése. A gyermekek biztonságérzetének megalapozása.
- A szokásrendszer kialakítása, következetes betartása.
- A gyermekek személyiségjegyeinek, képességeinek megismerése.
- Az átlagos, a kimagasló és az problémás területek feltérképezése.
- Szakértői bizottsághoz irányítás.
- A szakértői bizottság javaslata alapján megfelelő szakember (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, mozgásterapeuta stb.) és fejlesztő foglalkozás megszervezése.
- A gyermek sérülésének megfelelő környezeti és tárgyi feltételek megteremtése.

- A szakértői bizottság javaslata alapján, a szakemberrel együttműködve, tudatosan megtervezzük a gyermekek fejlesztését és beépítjük mindennapi munkánkba.
- Differenciált képességfejlesztés alkalmazása.
- A családdal együttműködő, interaktív, egymást támogató kapcsolat kialakítása.
- Az iskolakezdéshez szükséges képességek kompenzálása az egyéni képességeknek megfelelően.
- A sérülés alapsajátosságainak megismerése.
- A pedagógiai korrekció lehetséges módszereinek feltérképezése.
- A csoport felkészítése a gyermek fogadására.
- Magas fokú tolerancia, problémátűrő képesség, elfogadó attitűd kialakítása.
- Szemkontaktus elérhetőségének biztosítása. A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- A „Mi-tudat” erősítése.
- Társas viszonyok erősítése.
- Egyéni szükségletekhez igazított mozgásigény kielégítése.
- Az ismeretszerzés motivációjának kimunkálása.
- A gyermekek érdeklődési körének feltérképezése.
- A figyelem, a dicséret preferálása, a szeretet kinyilvánítása.
- A túlterhelés elkerülése.
- Az észlelési csatornák információ áramlásának segítése.
- A fejlett finom és nagymozgások létrejöttének elősegítése, dominancia kialakulásának megerősítése. Mozgáskoordináció fejlesztése.
- A téri tájékozódó képesség fejlesztése, a relációszókincs bővítése.
- A játék kiemelt szerepének biztosítása.
- Valamennyi észlelési tevékenység bevonásával, sok-sok cselekvésen keresztül tapasztalat és ismeretszerzés biztosítása.
- A kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése.
- A hallási figyelemfejlesztés feltételeinek biztosítása.
- A harmonikus és reális énkép kialakulásának segítése.
- Egészséges önbizalom, a szociális érzékenység, a helyes viselkedési és magatartási szokások kialakítása.
- Alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása.
- A segítségkérés módjának megtanítása.

- A változások elfogadtatása.
- A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.
- A meglévő képességek, adottságok megerősítése.
- Egyénre szabott, árnyalt értékelés.
- Az iskola sikeres megkezdésének elősegítése.
- A fejlődés folyamatos nyomon követése. Egyéni haladási ütem biztosítása.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Nyugodt, harmonikus, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes, ösztönző és inger gazdag légkört hozunk létre és tartunk fenn.
- Inkluzivitás, integrálás, hátrányok csökkentése.
- Változatos módszerekkel, eszközökkel, segítjük a gyermekek felzárkóztatását.
- Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett részképességeket megerősítjük.
- Az egyénhez igazított követelményeket alakítunk ki a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, motiváció növelése.
- A gyermekek fejlettségének, képességének, teherbírásának, egyéni tempójának megfelelően differenciálunk a változatos tevékenységek során.
- A gyermek alkalmazkodásának, kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- A jó magatartás erősítése változatos módszerek alkalmazásával.
- A nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működését tudatosan és tervszerűen fejlesztjük.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területeket feltérképezzük.
- Rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az óvodapedagógusokat és a pedagógiai munkát segítőket tájékoztatjuk a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- Együttműködünk a segítő szakszolgálatokkal, intézményekkel, szakemberekkel.
- A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk, együttműködünk a családdal.

2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkozáshoz a szakembert a pedagógiai szakszolgálattól igényeljük, de a fejlesztésben az érintett óvodapedagógusok is részt vesznek a szakértői vélemény alapján.

Célunk:

- Alakuljon ki nyugodt, harmonikus, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes környezet.
- Bontakozzanak ki a gyermekek személyiségjegyei, képességei.
- Az átlagos, a kimagasló és az problémás területek feltérképezése.
- Szükség esetén a megfelelő szervhez, szakemberhez kerüljenek a gyermekek.
- Az egyéni képességekhez igazított – a szakértői bizottság javaslata alapján – fejlesztésben részesüljenek.
- Kompenzálódjanak a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség területén mutatkozó részképességbeli hiányosságok.

Feladatunk:

- Nyugodt, harmonikus, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes környezet kialakítása.
- A gyermekek személyiségjegyeinek, képességeinek megismerése.
- Az átlagos, a kimagasló és az problémás területek feltérképezése.
- Szakértői bizottsághoz irányítás.
- A szakértői bizottság javaslata alapján megfelelő szakember (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus stb.) és fejlesztő foglalkozás megszervezése.
- Differenciált képességfejlesztés alkalmazása.
- Tárgyi feltételek biztosítása.

- A szakértői bizottság javaslata alapján, a szakemberrel együttműködve, tudatosan megtervezzük a gyermekek fejlesztését és beépítjük mindennapi munkánkba.
- A családdal együttműködő, interaktív, egymást támogató kapcsolat kialakítása.
- Az iskolakezdéshez szükséges képességek kompenzálása az egyéni képességeknek megfelelően.
- A fejlődés folyamatos nyomon követése.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Nyugodt, harmonikus, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör hozunk létre és tartunk fenn.
- Inkluzivitás, integrálás, hátrányok csökkentése.
- Változatos módszerekkel, eszközökkel, segítjük a gyermekek felzárkóztatását.
- Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett részképességeket megerősítjük.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, motiváció növelése.
- A gyermekek egyéni fejlettségének, képességének, teherbírásának, egyéni tempójának megfelelően differenciálunk a változatos tevékenységek során.
- A gyermek alkalmazkodásának, kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- A jó magatartás erősítése változatos módszerek alkalmazásával.
- Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

3. Tehetség gondozás

Óvodáskorban igazi tehetség még ritkán jelentkezik, viszont a tehetség csírái, tehetségre irányuló hajlamok már kibontakoznak. Ilyenkor a gyermek adottságai valamilyen területen az átlagosnál jobbak. Az adottság csak egy lehetőség, amely a belső erők és a támogató környezet által bontakozik ki.

A tehetségre utaló jellemzők óvodáskorban:

- Jó koncentrációs képességek.

- Szokatlanul jó memória.
- Szellemileg fejlettebbek koruknál.
- Korai nyelvi fejlettség.
- Kíváncsiság, tudásvágy, sokrétű érdeklődés.
- Önálló tanulásra való hajlam – szeret egyedül tevékenykedni.
- Kreativitás.
- Szimbólumok, szimbólumrendszerek használata.
- Fejlett igazságérzet.
- Humorérzék.
- Túlérzékenység.
- Erős kötődés emberekhez, tárgyakhoz.

A tehetséggyanú megjelenésének területei óvodában:

- Kiváló rajzkészség.
- Zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem.
- Természetismereti témakör.
- Matematikai készség.
- Anyanyelvi-, kommunikációs készség.
- Testi ügyesség, tánc, harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság.
- Kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség.

Célunk:

- A gyermekek erős oldalainak feltérképezése, fejlesztése.
- A speciális képességek megkeresése (sport, művészetek, rajz, tánc, ének, versmondás...).
- A tehetséges gyermek gyenge oldalainak kiegyenlítése.
- Hatékony tanulási módszerek kialakítása.
- Megfelelő érzelmi légkör kialakítása.
- Kihozni a maximális teljesítményt a gyermekekből – ösztönözni őket.
- Terhelhetőség – regenerálódás biztosítása.
- Szabadidős tevékenységek biztosítása.

Feladatunk:

- A gyermekek alapos ismerete.
- Rugalmas, folyamatos napirend biztosítása.
- Sokszínű, változatos tevékenység, játéklehetőség, sikerélmény biztosítása.
- Szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör teremtése.
- A tehetség felismerése.
- A tehetséges gyermek kiemelkedő képességeinek kibontakoztatása.
- Kreatív próbálkozások, sokféle megoldási lehetőség keresésére ösztönzés.
- Egyéni ötletek, elképzelések támogatása.
- Önkifejezés képességének megalapozása.
- Minta adása.
- A szülők, a család figyelmének felhívása, segítségnyújtás, megfelelő szakemberhez irányítás.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkört teremtünk.
- Rugalmas, folyamatos napirendet biztosítunk.
- Sokszínű, változatos tevékenységet, játéklehetőséget, sikerélményt biztosítunk egész nap.
- Hatékony gyermek megismerési módszereket alkalmazunk a gyermekek alapos megismerésére. A tehetséges gyermekeket igyekszünk minél hamarabb felismerni.
- A gyermekek egyéni fejlettségének, képességének, teherbírásának, egyéni tempójának megfelelően differenciálunk a változatos tevékenységek során.
- A gyermekeket ösztönözzük a kreatív próbálkozásokra, a sokféle megoldási lehetőség keresésére.
- Támogatjuk az egyéni ötleteket, elképzeléseket, megoldásokat.
- Pozitív mintaadással adunk lehetőséget az utánzásra.
- Együttműködünk a szülőkkel, szakemberekkel.

XI. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek szociális háttere igen széles képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

A hátrányos helyzet okai:

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.
- Több generáció együttélése.
- Szülők iskolázatlansága.
- Nevelési hiányosságok:
 - kettős nevelés
 - felügyelet és gondozás hiánya
 - helytelen bánásmód (brutalitás)
 - érzelmi sivárság, közömbösség
 - könnyelmű, felelőtlen életvitel
 - bűnöző családi háttér.
- Anyagi okok:
 - munkanélküliség
 - létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
 - a szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
 - a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.
- Egészségügyi okok:
 - születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
 - mozgáskorlátozottság
 - érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
 - szervi rendellenesség
 - tartós betegség
 - idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
 - higiénés hiányosságok.

- A gyermek személyiségében rejlő okok: értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja:

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

Feladatunk:

- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás- és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- A szülőkkel – a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítető kapcsolattartás erősítése.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről.

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedéseink:

- Differenciált egyéni fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- A mozgás prioritása a nevelésben.
- Tehetséges gyermekek fejlesztése.
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére.
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása.
- Kulturális rendezvényeken való részvétel.
- Közös programok a szülőkkel.

XII. ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Kiemelten fontosnak tartjuk, az egyenlő bánásmód érvényesítését.

Óvodánkban az esélyegyenlőséget az alábbi elvek alapján biztosítjuk:

- Az óvodai nevelésbe való bekapcsolódás lehetőségének biztosítása.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felismerése.
- A gyermekek személyiségének minél pontosabb megismerése, ehhez igazított fejlesztés.
- A gyermekek fejlődésének önmagukhoz való mérése, tehetségjegyeik azonosítása, fejlesztése.
- A foglalkozásokon való részvétel lehetősége.
- Az óvodai eszközök használatának lehetősége.
- Az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz való hozzájutás azonos feltételei.
- Iskolai életmódra való felkészítés a képességek figyelembe vételével.

Az esélyegyenlőség megteremtésében feladatunk, hogy senkit ne érjen hátrányos megkülönböztetés – nemi, faji hovatartozás, bőrszín, nemzetiség, nemzeti, etnikai hovatartozás, anyanyelv, fogyatékoság, egészségi állapot, vallási, világnézeti, politikai hovatartozás, családi állapot, nemi identitás, életkor, vagyoni helyzet alapján.

XIII. GYERMEKVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekvédelem az óvodai munka szerves része, és minden gyermekre megkülönböztetés nélküli gondoskodást jelent. Ez a tevékenységünk elsősorban pedagógiai jellegű.

Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat a gyermekvédelmi felelős koordinálja, a gyermekvédelmi feladatok megvalósítása a nevelőtestület feladata.

Célunk:

- A gyermek és környezetének alapos megismerésével, a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása és azok megszüntetésének elősegítése.
- A gyermekek jövőbeli esélyeinek növelése, különösen a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

Feladatunk:

- Derűs, szeretetteljes, biztonságos óvodai élet biztosítása.
- A gyermek és környezetének megismerése.
- A gyermek fejlődését hátráltató tényezők feltárása.
- Ennek kiküszöbölésére a megfelelő pedagógiai stratégia kidolgozása.
- Óvodavezető, gyermekvédelmi felelős informálása.
- A családok életéről szerzett információk hivatali titokként való kezelése.
- Együttműködés a jelzőrendszerben szereplő partnerekkel.

A feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységeink:

- Harmonikus óvodai légkört teremtünk, ahol a gyermek biztonságban érezheti magát.
- Megismerjük a gyermekek előző életszakaszát, családi hátterét, szociális helyzetét, fejlettségi szintjét.
- Felmérjük a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeket.
- Feltárjuk a veszélyeztető-, hátráltató okokat, megkeressük a segítség módját.
- Intézkedéseket teszünk a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, felismerése érdekében – jelzőrendszert működtetünk.
- Együttműködünk és kölcsönösen tájékoztatjuk egymást a jelzőrendszerben szereplő partnerekkel – a Család- és Gyermekjóléti Központtal, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal, a házi gyermekorvosokkal, a védőnővel.
- Kezdeményezünk hatósági eljárást a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása, vagy egyéb más súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, de feladatunknak tekintjük a gyermekek jogainak mindenkori érvényesítését és védelmét.
- Arra törekszünk, hogy tapintatos, személyes kapcsolatot alakítsunk ki a segítséget kérő, vagy az arra rászoruló családokkal.

- Kialakítjuk és fenntartjuk az óvodához fűződő pozitív érzelmi viszonyt.
- Megteremtjük a fejlődést ösztönző környezetet.
- Segítjük a gyermekek beilleszkedését az adott óvodai csoportba.
- Csökkentjük a hátrányokból adódó nevelési hiányosságokat.
- Szükség esetén intézkedéseket kezdeményezünk a gyermek érdekében.
- Kapcsolatot javaslunk a családdal: személyes beszélgetés, családlátogatás, szülői támogatás megnyerése, szülői értekezlet.
- Megtervezzük a pedagógiai eljárásokat: egyéni bánásmód, differenciálás, gyermek közeli módszer, prevenció, korrekció, kompenzáció, tehetséggondozás.
- Koordináljuk az óvodapedagógusok és a fejlesztő pedagógusok munkáját.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a tehetséges, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációs nevelését.
- Figyelemmel kísérjük a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén a hiányzást jelezzük.
- Segítjük a különböző támogatásokhoz való hozzájutást.

XIV. AZ ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

A minél hatékonyabb működtetés érdekében kiépítettük és folyamatosan szélesítjük kapcsolatrendszerünket.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.

Kapcsolatainkban törekszünk az együttműködésre, kölcsönösségre, a bizalomra, elérhetőségre, a nyitottságra, az információ áramoltatásra.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelés kiegészítője. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes

kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének célja:

- A jó partneri viszony erősítése.
- Kölcsönös tiszteleten, felelősségen, bizalmon és elfogadó, toleráns magatartáson alapuló kapcsolat kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése, a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának és egészséges életmódhoz való hozzáállásának pozitív befolyásolása, a szokás- és normarendszer ismeretében.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modellértékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése.

A feladatok megvalósítása érdekében:

- A szülőkkel szoros, interaktív kapcsolat kialakítására törekszünk.
- Együttnevelő partnerként hangsúlyozzuk a gyermekekért érzett közös felelősségünket.
- Biztosítjuk a gyermekek óvodai életébe való betekintést.
- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait.
- Lehetőséget biztosítunk a szülővel együtt történő folyamatos, fokozatos, egyénre szabott befogadásra.

- Megteremtjük azokat a konzultációs alkalmakat, amelyben aktualizáljuk és összehangoljuk feladatainkat. Közös kialakítjuk a gyermekek fejlődését követő, korrekt tájékozódás és tájékoztatás formáit és módját.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás: Az első személyes találkozó az óvodáskort elért gyermekekkel és szüleikkel.
- Családlátogatás: Célja megismerni a gyermekek közvetlen környezetét, szociokulturális hátterét, felmérni helyét a családban, tájékozódni a család nevelési elveiről, szokásairól. Tervezett ideje: óvodáskort megelőző családlátogatás, prevenció látogatás szükség szerint.
- Befogadás: Szükség szerint szülői jelenléttel. Biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkörben ismerkedik a gyermek és a szülő az óvodai élettel.
- Szülői értekezlet: Az óvodát, gyermekeket, szülőket érintő témák, feladatok megbeszélése (beszélgető jellegű, oldott hangulatú, együttműködés).
- Fogadóóra: Ezek az alkalmak lehetőséget adnak bizalmas információ cserére a gyermekekről. Előzetesen előre egyeztetett időben.
- Nyílt napok: Lehetőséget biztosítunk, hogy a szülők betekintsenek az óvoda napi életébe.
- Szülői közösség megbeszélései.
- Ünnepek, rendezvények.
- Közös programok: szülői klub, családi nap, kirándulás, játékonysági bál, stb.
- Előre egyeztetett időpontban bármikor.
- Napi kapcsolat.
- Faliújságok információi.
- Tájékoztató levél a szülők felé.

Az óvoda – iskola kapcsolata

Célunk:

- Az iskolába menő gyermekek beilleszkedését megkönnyítő együttműködés kialakítása.
- Közös programokon való részvétel.

- Egymás szakmai munkájának megismerése, tisztelete, megbecsülése.
- Az óvodából elballagó gyermekek fejlődésének követése.

Feladatunk:

- Emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása.
- Érdeklődés egymás szakmai munkája iránt.
- Közös ünnepek, rendezvények. Egymás ünnepeire meghívás.
- Kölcsönös látogatás az intézményekben.

A kapcsolattartás formái:

- Közös rendezvények.
- Megbeszélések, konzultációk, szakmai tapasztalatcsere.
- Iskolalátogatás, óralátogatás (óvodapedagógusok, gyermekek).
- Leendő elsős tanító nagycsoportos szülői értekezletre, nyílt napra, ballagásra való meghívása.

Óvoda – pedagógiai szakszolgálatok és EGYMI kapcsolata

Célunk:

- Szoros, folyamatos együttműködés a gyermekek egyéni fejlődésében megnyilvánuló problémák feltárása és kezelése érdekében.

A kapcsolattartás formái:

- A gyermekek fejlettségével, személyiségével, magatartásával összefüggő szakvélemény és felülvizsgálat kérése.
- Iskolai alkalmasság, felkészültség megállapítása.
- A gyermekek óvodában történő fejlesztése (logopédiai, fejlesztő foglalkozás).
- Tanulási nehézségeket kiszűrő képességvizsgálat, logopédiai szűrővizsgálat.
- Pszichológiai terápia.
- Eseti megbeszélések, egyeztetések.
- Szülők tájékoztatása, szülői értekezleteken való részvétel.
- Konzultációs alkalmak.

- Írásban készült dokumentumok (vizsgálati kérelmek, gyermekek jellemzése, szakvélemény).

A gyermekjóléti szolgálat és az óvoda kapcsolata

Az óvoda minden dolgozója fokozott figyelemmel kíséri a rászoruló gyermekeket. Különösen a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket és a nagycsaládosokat.

Együtműködés formái:

- Konzultációk
- Részvétel gyermekvédelmi tanácskozásokon.
- Jelzőrendszerben való részvétel.

Egészségügyi szolgáltatókkal való kapcsolattartás (gyermekorvos, védőnő, fogorvos)

Az együtműködés formái:

- Szűrések idejének egyeztetése.
- Vizsgálatok előkészítése.
- Gyermekek kísérete, felügyelete.
- Vizsgálati dokumentumok továbbítása.
- Gyermekorvos: státusz vizsgálatot végzi.
- Védőnői szűrővizsgálatok, játékos foglalkozások az egészségneveléssel kapcsolatban, hajás fejbőr ellenőrzése.
- Fogászati alapellátás.

Az óvoda kapcsolata a fenntartóval

Az óvoda fenntartójával rendszeres, jó munkakapcsolatot tartunk, az információáramlás folyamatos. Működési feltételeinket a lehetőségeikhez mérten, folyamatosan javítják.

Az együtműködés formái:

- Ügyintézés a pénzügyi előadókkal.

- Képviselő testületi üléseken való részvétel.
- Önkormányzati és óvodai rendezvényeken való kölcsönös megjelenés.
- Írásbeli beszámolók, utasítások.
- Egyeztető tárgyalások, megbeszélések.

Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

- Egy épület ad otthont a két intézménynek, ezért napi kapcsolatban állunk.
- Folyamatos a tapasztalatcsere közöttünk. Ismerjük egymás munkáját.
- A bölcsődés gyermekeket már az óvodába lépés előtt ismerjük, ők is megismerik a felnőtteket, s így zökkenő mentesebb a beszoktatás.

Egyéb kapcsolatok

- Polgármesteri Hivatal
- Oktatási Hivatal
- városi óvodák, városi iskolák
- Helyi tankerület (iskolába menők).
- Helyi civil szervezetek (közös programok).
- Idősek otthona.
- Könyvtár.

XV. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről.
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

XVI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- A Pedagógiai Program az intézmény fenntartójának jóváhagyásával válik hatályossá.
- A hatályba lépéssel egyidejűleg hatályát veszti a korábbi pedagógiai program.
- Az óvoda dolgozói a Pedagógiai Program alapján végzik szakmai munkájukat.
- A Pedagógiai Programban tartalmáról a szülőket is tájékoztatni kell. A Pedagógiai Program óvodavezető által hitelesített másolati példányát a szülők szabadon megtekinthetik az irodában előre egyeztetett időpontban. A dokumentumot a település honlapján – www.szekkutas.hu – is megjelentetjük.
- A Pedagógiai Program módosítása csak a nevelőtestület elfogadásával, a szülői közösség véleményezésével és a fenntartó jóváhagyásával lehetséges.

Székkutas, 2019.09.16.

Lázár Judit
óvodavezető

XVII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az intézmény Pedagógiai Programját az óvodavezető előterjesztése után a nevelőtestület 2019.10.01. napján elfogadta.

.....

Lázár Judit óvodavezető

Az elfogadást megelőzően 2019.09.30. napján véleményezési jogot gyakorolt a szülői közösség.

.....

Szülői Közösség nevében

A Székkutasi Líbor Ilona Óvoda Pedagógiai Programját Székkutas Község Önkormányzat Képviselő-testülete 143/2019. (XI.18.) ökt. számú határozatával 2019.11.18. napján elfogadta.

.....

Fenntartó képviselője

A gyermeki fejlődést nyomon követő dokumentáció

A gyermek neve:

Születési idő:

ANAMNÉZIS

Gyermek neve: _____

Gyermek beceneve, hogyan szólítsuk? _____

Születés helye, ideje: _____

Lakcíme: _____

TAJ száma: _____

Család szerkezete:

Kikkel él a gyermek egy háztartásban? (Kérem, húzza alá a megfelelőt!)

apa, anya, élettárs, nagypapa, nagymama, egyéb: _____

Testvérek száma: _____

A szülők legmagasabb iskolai végzettsége:

anya: _____

apa: _____

Megszületés körülményei:

Tervezték-e gyermekük születését? _____

Hányadik hétre született? _____

Hogyan zajlott a szülés? (Kérem, húzza alá a megfelelőt!)

elhúzódozó, rohamos, sima, koraszülés, túlhordott, vákuum, császármetszés, nyakra tekeredett köldökzsinór, farfekvés, egyéb komplikáció: _____

Születési súly, magasság: _____

Szülést követő kezdeti hét:

Szoptott-e? Meddig? _____

Ki gondozta? _____

Milyen betegségei voltak? _____

Érte-e valamilyen sérülés, baleset? _____

Táplálkozás

Szeret enni? (Kérem, húzza alá a megfelelőt!)

válogatós, mindent megeszik, jó vagy rossz étvágyú, változó

Alvás

Mikortól aludta át az éjszakákat? _____

Mennyi volt az alvásiigénye 0-1 éves korig? _____ Most? _____

Alszik-e ebéd után? Ha nem, mióta? _____

Hogyan ébred? Ha sír, mivel lehet megnyugtatni? _____

Mozgásfejlődés

Mikor kezdte a fejét emelni? _____

Mikor fordult hasról hátra? _____

Hátról hasra? _____

Önálló ülés, kúszás, mászás időpontja: _____

Mikor állt fel? _____

Mikortól jár önállóan? _____

Gyermeke mozgása (Kérem, húzza alá a megfelelőt!):
gyors, lassú, közepes, harmonikus, esetlen, botladozó

Beszédfejlődés

Mikortól gagyog babanyelven? _____

Mikortól van jelentése a szótagnak? _____

Mióta beszél mondatokban? _____

Mióta mond versikéket, énekeket? _____

Jelenlegi egészségi állapot

Jelenleg szenved-e a következő betegségek valamelyikében? (Kérem, húzza alá a megfelelőt!)
allergia, ételallergia, asztma, vizeletprobléma, székletprobléma, beszédzavar, fülészeti- vagy
hallásprobléma, szemészeti- vagy látásprobléma, mozgásprobléma
egyéb: _____

Volt-e kórházban kivizsgálás vagy műtét miatt? _____

Ha igen, mi miatt? _____

Szobatisztaság

Mikor lett szobatiszta? _____

Van-e jelenleg vizeleti problémája a gyermeknek? (Kérjük, húzza alá a megfelelőt!)
nincs, igen-nappal, igen-alvás alatt néha, gyakran, állandóan

Van-e jelenleg székelési problémája a gyermeknek? (Kérjük, húzza alá a megfelelőt!)
nincs, igen-nappal, igen-alvás alatt néha, gyakran, állandóan

Játék

Mi a kedvenc játéka, játéktevékenysége? _____

Egyedül játszik szívesen vagy társakkal? Kivel? _____

Mesél-e gyermekének? Ha igen, mit? Mi a kedvence? _____

Szeret-e rajzolni? _____

Inkább jobb vagy balkezes? _____

Mit csinál szabadidejében a család? _____

Önkiszolgálás

Öltözködik-e önállóan, mennyi segítséget igényel? _____

Szeret fürdeni? _____

Önállóan étkezik? _____

Érzelmek, akarat, nevelés

Véleménye szerint gyermeke (Kérem, húzza alá a megfelelő!):
változó hangulatú, nyitott, zárkózott, könnyen/nehezen felengedő, készséges, meggyőzhető,
irányítást elfogadja/ellenáll, passzív elfogadó/aktív irányító, szeret szerepelni, visszahúzódo

Szokott verekedni? Ha igen, mi az oka? _____

Van barátja? _____

Mivel lehet megvigasztalni? _____

Volt-e, van-e nevelési problémájuk? Milyen jellegű? Hogyan oldódott meg?

Mikor és milyen módon szokták jutalmazni, dicsérni?

Mikor és milyen módon szokták büntetni?

Mi az, amit még elmondana gyermekéről?

Köszönjük, hogy az anamnézis kitöltésével hozzájárultak a gyermekük megismeréséhez. Az itt közölt adatokat és tényeket csak a gyermekét nevelő óvodapedagógusok, fejlesztő pedagógusok, óvodavezető ismerhetik meg. Mindezt hivatali titokként kezeljük.

Szülő aláírása: _____

BEILLESZKEDÉS TAPASZTALATAI

Gyermek neve:

Születési hely, idő:

A GYERMEK FIZIKÁLIS ADATAI	
A testi fejlődés zavarai	<ul style="list-style-type: none"> - látászavar, - túl-vagy alultáplált - csípőficam - láb – xláb – tyúkmell - farkastorok – nyúl ajak - Egyéb - Nincs
A biológiai szükséglet zavarai	<ul style="list-style-type: none"> - bevizelés - beszélés - ritmikus, motoros nyugtalanság (ujjszopás, cumizás, önringatás) - kényszeres mozgásai vannak - Egyéb:..... - Nincs
A GYERMEK ALAPVETŐ BIOLÓGIAI SZÜKSÉGLETEINEK KIELÉGÍTÉSE	
A gyermek étkezése	<ul style="list-style-type: none"> - sok segítséggel étkezik - segítséggel étkezik - önállóan étkezik, - néha segítséggel - önállóan étkezik - Egyéb:.....
A gyermek higiénés tevékenysége (WC, mosdó)	<ul style="list-style-type: none"> - felnőtt segítségével végzi a tevékenységet, - segítséget igényel - kevés segítséget igényel - a tevékenység során önálló Egyéb:.....
Öltözködés	<ul style="list-style-type: none"> - felnőtt segítségével végzi a tevékenységet, - segítséget igényel - kevés segítséget igényel - a tevékenység során önálló - Egyéb:.....
Pihenés	<ul style="list-style-type: none"> - elutasítja a pihenést (nem fekszik le) - az óvodában nehezen tud pihenni - átmenetileg problémás, de megnyugtatható - eszköz szükséges nyugodt pihenéséhez (otthoni kedves tárgy) - nyugodtan pihen - Egyéb:.....
ÉRZELMI, AKARATI KÉPESSÉGEK	
A szülőtől való elválás jellemzői:	<ul style="list-style-type: none"> - nem igényli a szülő jelenlétét - hosszú ideig igényli a szülő jelenlétét - a szülő akadályozza az elválást - többnyire igényli a szülő jelenlétét - időnként igényli a szülő jelenlétét (reggelenként) - Egyéb:.....

Reakció a szülő érkezésekor	<ul style="list-style-type: none"> - nem akar hazamenni - a nap folyamán várja a szülő érkezését, nem tevékenykedik - délután várja a szülő érkezését, nem tevékenykedik, - a szülő érkezésekor örömmel megy haza - a szülő érkezésekor befejezi megkezdett tevékenységét, örömmel megy haza - Egyéb:.....
Alapvető érzelmi állapot	<ul style="list-style-type: none"> - visszahúzó - közömbös - magába forduló - labilis - harsány - kiegyensúlyozott - vidám - Egyéb:.....
Társaihoz fűződő érzelmi viszony	<ul style="list-style-type: none"> - támadó - elutasító - közömbös - féltékeny - visszahúzó - alkalmazkodó - elfogadó - Egyéb:.....
Felnőttekhez fűződő érzelmi viszony az adott csoportban	<ul style="list-style-type: none"> - elutasító - közömbös - egy felnőtthez kötődő - felnőttekhez kötődő - nyitott - elfogadó - Egyéb:.....
Szabály, szokás betartása	<ul style="list-style-type: none"> - nem képes a szabály betartására - részben képes a szabály betartására - többnyire képes a szabály betartására - változó körülmények között is képes a szabály betartására - Egyéb:.....
MOTOROS KÉPESSÉGEK	
A gyermek mozgása az életkori mutatókhoz képest	<ul style="list-style-type: none"> - összerendezetlen - túl mozgékony - szétszórt - gátolt - fáradékony - harmonikus - energikus - Egyéb:.....
Testséma: önismeret	<ul style="list-style-type: none"> - önmagát nem ismeri fel - önmagát felismeri, azonosítja, - önmagát felismeri, megnevezi - Egyéb:.....

Testrészek ismerete	<ul style="list-style-type: none"> - nem ismeri főbb testrészeit - részben ismeri főbb testrészeit - többnyire ismeri főbb testrészeit - ismeri főbb testrészeit - kevésbé ismert testrészeket is ismer - Egyéb:.....
ÉRTELMI KÉPESSÉGEK	
A gyermek érdeklődése	<ul style="list-style-type: none"> - elutasít – ellenáll, de távolból figyelő - bizonyos játékbá alkalmanként bekapcsolódik - felnőttel részt vevő játékokba bekapcsolódik - rendszeresen bekapcsolódik a játékba, tevékenységbe - Egyéb:.....
Eszközhasználat	<ul style="list-style-type: none"> - az eszközöket nem, vagy nem rendeltetésszerűen használja - az eszközöket részben rendeltetésszerűen használja - az eszközöket rendeltetésszerűen használja - Egyéb.....
SZOCIALIZÁCIÓS KÉPESSÉGEK	
A gyermek beilleszkedésének jellemzői	<ul style="list-style-type: none"> - beilleszkedése problémás (harsányan sír reggel és napközben is többször) - zárkózott, visszahúzódó (kezdemenyezést, közeledést visszautasít) - társai közeledését részben elfogadó (szélsőségektől mentes) - társai közeledését elfogadó - alkalmanként kezdeményező - Egyéb:.....
ANYANYELVI KÉPESSÉGEK	
A gyermek beszéde	<ul style="list-style-type: none"> - nem beszél - bizonyos szituációkban beszél - beszél, de beszéde érthetetlen - beszél, de beszédhibás - tisztán érthetően beszél - Egyéb:.....
Beszédértés	<ul style="list-style-type: none"> - nem érti a közléseket - helyzethez kötötten érti a közléseket - részben érti a közléseket - érti a közléseket - Egyéb:.....
Beszédkedv	<ul style="list-style-type: none"> - szívesen beszél - nem kezdeményez - kezdeményez és szívesen beszél - Egyéb:.....

Dátum:

Óvodapedagógus aláírása:

FEJLŐDÉSI ÉS FEJLESZTÉSI LAP

Gyermek neve:

Születési idő:

GONDOZÁS

G O N D O Z Á S									
	Önkiszolgálás								
	- segítséget igényel								
	- önállósága életkorának megfelelő								
	- életkorához képest önállóbb, igényes, pontos, segítőkész								
	Étkezés								
	- segítséget igényel								
	- önállóan, de korának nem megfelelően étkezik								
	- kulturáltan étkezik								
	Fogmosás								
	- nem képes önállóan								
	- segítséget igényel								
	- önállóan végzi, fogmosó eszközeit rendben tartja								
	WC használat								
	- segítséget igényel								
	- teljesen önálló								
	Öltözködés								
	- önállóan nem képes								
	- időnkénti segítséget igényel								
	- önállóan végzi								
Cipőfűzés, gombolás									
- önállóan nem képes									
- segítséget igényel									
- önállóan végzi									

MOZGÁSFEJLETTSÉG

N A G Y M O Z G Á S									
	Alkati tényezők – fizikum								
	- erős								
	- átlagos								
	- gyenge								
	Mozgás összkép								
	- összerendezetlen								
	- túlmozgásos								
	- gátolt, görcsös								
	- fáradékony								
	- összerendezett, koordinált								

F I N O M M O T O R I K A	Ceruzafogás																					
	- ceruzafogása görcsös, marokra fogja a ceruzát, vési a papírt																					
	- ceruzanyomatéka gyenge																					
	- ceruzafogása helytelen, de nyomatéka megfelelő																					
	- ceruzafogása helyes, nyomatéka megfelelő																					
	Emberábrázolás																					
	- rajza nyomhagyás a papíron																					
	- kialakult a vonalvezetése, a formákat értelmezi																					
	- felismerhető, de hiányos az emberábrázolása																					
	- teljes az emberábrázolása, két vonalask a végtagok, megjelennek a kidolgozott részletek																					
	- teljes az emberábrázolása, megjelenik a profilábrázolás, a térbeliség																					
	- rajzában megjelenik a mozgásábrázolás																					

ÉRZELMI, AKARATI, SZOCIALIZÁCIÓS KÉPESSÉG

É R Z E L E M																							
	Érzelmi állapota																						
	- vidám, kiegyensúlyozott																						
	- nyugtalan																						
	- szorongó																						
	- félnék, gátlásos																						
	- érzékeny																						
	- dacos																						
	- indulatos, agresszív																						
	- visszafogott, zárkózott																						
	- változó hangulatú																						
	Feladattudata, tevékenységhez fűződő érzelmi viszonya																						
	- nem vesz részt tevékenységekben																						
	- részt vesz, de hamar feladja																						
	- részt vesz, de folyamatos segítséget, megerősítést igényel																						
	- a tevékenység megkezdésekor szóbeli segítséget igényel, utána végig a tevékenységben marad																						
	- a tevékenységet önállóan végzi																						
	Siker esetén mutatkozó érzelmi megnyilvánulás																						
	- nem érzékeli a sikert																						
	- közömbös																						
	- a siker jelei harsány, szélsőséges formában jelennek meg																						
- a siker hatására magabiztos																							
- siker esetén érzelmeit verbálisan fejezi ki																							

J Á T É K	Társas magatartás a játéktevékenységben																				
	- bekapcsolódó																				
	- tartós együttműködésre képes																				
	- lemondó																				
	- erőszakos																				
	- vezető/irányító																				
	- változó																				
	Játékmód																				
	- elmélyült, kitartó																				
	- kapkodó, szétszórt																				
	- romboló																				
	- kényszeres																				
	- gátolt																				
	- változó																				
	Jellemző játéktevékenység																				
- gyakorlójáték																					
- szerepjáték																					
- konstruáló, építőjáték																					
- mozgásos szabályjáték																					
- értelemfejlesztő szabályjáték																					
F E L A D A T V É G Z É S	Feladatmegértése																				
	- megérti, teljesíti																				
	- érti, de nem teljesíti																				
	- részben teljesíti																				
	- nem érti																				
	Önállósága																				
	- személyi kontaktus nélkül is teljesít																				
	- időnként személyi kontaktust igényel																				
	- állandó személyi kontaktust igényel																				
	Motiváltság																				
	- motivált, jó feladatmegoldásra törekvő																				
	- a motiváltság hiánya jellemzi																				
	Kitartás																				
	- kitartó																				
	- kitartásra nem képes																				
	- tevékenysége elmélyült																				
	- a feladat nem köti le																				
	- kapkodó																				
	- változó																				
	Minőség																				
- pontosan teljesít																					
- többnyire pontosan teljesít																					
- többnyire pontatlanul teljesít																					
- pontatlanul teljesít																					
Munkatempó																					
- gyors, dinamikus																					
- átlagos																					
- lassú, nehézkes																					

M U N K A	Munka jellegű tevékenységekben								
	- nem vesz részt								
	- biztatásra bekapcsolódik								
	- szívesen bekapcsolódik								

ÉRTELMI FEJLETTSÉG

V I Z U Á L I S									
	Vizuális ritmus								
	- nem képes								
	- kételemű sor folytatására képes								
	- háromelemű sor folytatására képes								
	- különböző irányban elhelyezett elvont ábrával is képes folytatásra								
	Vizuális időrendiség								
	- nem ismeri fel az időrendiséget								
	- 3 képet képes időrendben sorba rakni								
	- 4-5 képet képes időrendben sorba rakni								
	- 6-7 képet képes időrendben sorba rakni								
	Vizuális rész – egész észlelés								
	- forma kiegészítésére nem képes								
	- egyszerű forma kiegészítésére képes								
	- bonyolultabb forma kiegészítésére képes								
	- összetett forma kiegészítésére képes								
	Vizuális alak-háttér észlelés								
	- egymásra rajzolt figurákat nem ismer fel								
	- 3 egymásra rajzolt figurát felismer								
	- 4 egymásra rajzolt figurát felismer								
	- 5 egymásra rajzolt figurát felismer								
	- 6-7 egymásra rajzolt figurát felismer								
	Vizuális alak és formaállandóság								
	- formát nem képes azonosítani környezetében								
	- kört azonosítja ismert tárgyakon								
	- négyzetet azonosítja ismert tárgyakon								
	- háromszöget azonosítja ismert tárgyakon								
	- téglalapot azonosítja ismert tárgyakon								
Színfelismerés									
- azonosít									
- felismer									
- megnevez									
- hiányos									
A K U S T I K	Akusztikus differenciálás								
	- környezetében élők hangját felismeri								
	- külső környezet hangját felismeri								
	- tárgyak, zörejek hangját felismeri								
	- hangokat egymástól megkülönböztet								
	Akusztikus ritmus								
- nem érzi az egyenletes lüktetést									

Z	- az egyenletes lüktetést érzi									
T	- nem érzi a dalritmust									
I	- a dalritmust érzi									
K	- ritmus önálló visszaadására képes									
U	Akusztikus analízis-szintézis									
S	- hangot nem hall ki a szóból									
	- hívóképek hangjait szó elején felismeri									
	- hívóképek hangjait szó végén felismeri									
	- hívóképek hangjait szóban felismeri									
T	Tapintásos differenciálás									
A	- nem ismeri fel a tárgyakat tapintás útján									
P	- ismert tárgyat felismert tapintás útján									
I	- ismert tárgyat felismerés után képpel									
N	azonosít									
T	- ismert tárgyat képpel azonosít és sorba									
Á	rendez									
S										
	Időérzékelés									
	- évszakokat képen felismer, megnevez									
I	- napszakokat képen felismer, megnevez									
D	- évszakot, napszakot helyesen megnevez									
Ő	- a hét napjait ismeri, követi									
	- idői fogalmakat ismer /holnap, holnapután, tegnap, tegnapelőtt stb./									
	Rövidtávú emlékezet									
	- motívum visszaadására nem képes									
E	- motívum visszaadására pontatlanul képes									
M	- motívum visszaadására segítséggel képes									
L	- motívum visszaadására pontosan,									
É	sorrendben képes									
K	Hosszú távú emlékezet									
E	- verset nehezen, pontatlanul tanul									
Z	- verset nehezen tanul									
E	- verset könnyen tanul									
T	- mesét, történetet, szabályt hiányosan, pontatlanul tud felidézni									
	- mesét, történetet, szabályt pontosan tud felidézni									
F	Szándékos figyelem terjedelme									
I	- 2-3 percig tud koncentrálni									
G	- 5-6 percig tud koncentrálni									
Y	- 8-10 percig tud koncentrálni									
E	- 10 percnél tovább tud figyelni									
L										
E	Figyelem megosztása									
M	- figyelem megosztásra nem képes									
	- figyelem megosztásra képes									
É	Érdeklődés jellemzői									
R	- passzív									
D										

E K L Ő D É S	- nehéz felkelteni									
	- befogadó									
	- kíváncsisága felkelthető									
	- kíváncsi, nyitott									
	- tudásvágya kialakult									
K É P Z E L E T	Képzelt jellemzői									
	- szegényes									
	- átlagos									
	- gazdag, élénk									
G O N D O L K O D Á S	Gondolkodási szint									
	- szemléletes cselekvő /használja az ujját/									
	- szemléletes képszerű /nézi a képet/									
	- elemi absztrakció /szóban, fejben/									
	Analízis (részek felismerése)									
	- nem képes									
	- képes									
	Általánosítás /gyűjtőfogalomba sorolás/									
	- nem képes									
	- képes									
	Konkretizálás									
	- nem tud fogalmat felsorolni									
	- gyűjtőfogalom alá tud fogalmat felsorolni									
	Összehasonlítás									
	- nem képes azonosság és különbözőség megfogalmazására									
	- segítséggel képes ezek megfogalmazására									
	- önállóan képes ezek megfogalmazására									
	Ok-okozati összefüggések									
	- nem ismeri fel									
	- néha felismeri									
- felismeri										
Lényeglátás										
- nem jellemzi										
- jellemzi										
Problémamegoldó gondolkodásra										
- nem képes										
- képes										
Általános tájékozottság										
- ismeri saját nevét										
- tudja lakcímét										
- ismeri szülei nevét, foglalkozását										
- ismeri korát, születési dátumát										
- ismer 4-5 vadállatot és háziállatot										
- ismer 3-4 madarat										
	Számolási képesség									
	- nem számol									
	- mechanikusan számol									

S Z Á M O L Á S	- 5-ös számkörön belül tud számolni								
	- 10-es számkörön belül tud számolni								
	- 20-as számkörön belül tud számolni								
	- tud visszafelé számolni 5-ös számkörben								
	- tud visszafelé számolni 10-es számkörben								
	Számkép ismeret								
	- számképet nem ismer fel								
	- számképet felismer								
	- sorszámnevet nem érti								
	- sorszámnevet megérti, használja								
	Műveletvégzés								
	- műveletvégzésre nem képes								
	- 5-ös számkörben segítséggel képes								
	- 5-ös számkörben önállóan képes								
- 10-es számkörben segítséggel képes									
- 10-es számkörben önállóan képes									

ANYANYELVI KÉPESSÉGEK, KOMMUNIKÁCIÓ

B E S Z É D									
	Beszédhez való viszony								
	- nem beszél								
	- keveset beszél								
	- külső hatásra megnyíló								
	- kommunikatív								
	Beszédtempó								
	- gyors								
	- lassú								
	- megfelelő								
	Hangerő								
	- halk								
	- hangos								
	- megfelelő								
	Beszédhanghallás								
	- hangokat nem hall ki a szavakból								
	- szó elején segítséggel hallja								
	- szó elején és végén segítséggel hallja								
	- hangokat önállóan kihall a szóból								
A R T I K U L Á C I Ó	Beszédhiba								
	- nincs								
	- van /1: orrhangzós beszéd, 2: megkésett, akadályozott beszédfejlődés, 3: dadogás, 4: pöszeség, 5: diszfázia/ - logopédiai kezelésben részesül								
	Aktív szókinccs								
	- nem beszél								
	- beszédére a „bébi” szavak, hangutánzó szavak jellemzők								
	- szókinccse szegényes, hiányos								

B E S Z É D É R T É S	- szókincese átlagos																				
	- szókincese gazdag																				
	- szókincese árnyaltan kifejező																				
	Passzív szókincs																				
	- néhány szót ért																				
	- a szavak többségét megérti																				
	- kevésbé ismert szavakat is ért																				
	- elvont fogalmat is megért																				
	Szövetértés																				
	- nem érti meg a rövid történetet																				
	- 1-2 gondolatot ért meg a történetből, de az összefüggést nem tudja értelmezni																				
	- az egész történetet megérti, az összefüggéseket felismeri																				
- az egész történetet megérti, az összefüggéseket felismeri és az időrendi sorrendet is követi																					
K I F E J E Z Ő K É S Z S É G	Mondatalkotás																				
	- egyszavas /mondatértékű/ mondatok jellemzik beszédét																				
	- tömondatokban beszél																				
	- bővített mondatokat alkot																				
	- összetett mondatokban beszél																				
	Szövegalkotás /képről, élményről/																				
	- nem mond semmit																				
	- csak szavakat mond																				
	- tömondatokat mond – a mondatok egymással nem függnak össze																				
	- bővített és összetett mondatokban beszél, ahol a mondatok összefüggnak egymással																				
	- kreatívan, önállóan képes összefüggő történet, mese alkotására																				
	Grammatika																				
- helytelen																					
- korának megfelelő																					
- hibátlan																					
K O M M U N I K Á C I Ó	Kommunikációs képesség																				
	- közömbös, passzív, nem veszi fel a kapcsolatot																				
	- nehezen nyílik meg																				
	- fecsegő, mindig mindenkivel – idegennel is																				
	- sokat beszél, nincs beszédfigyelme																				
	- természetes beszélgetésre képes, beszédfigyelme jó																				
	Metakommunikáció																				
	- gátolt																				
	- túlzott																				
	- átlagos																				
- kifejező, gazdag																					

DIFER MÉRÉS EREDMÉNYE

Név:

írásmozgás			
beszédhanghallás			
relációszókinccs			
elemi számolás			
tap. következtetés			
összefüggés megért.			
szocialitás			
DIFER index			